

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

Jäsen- ja asiakaslehti 1/2023
www.proagria.fi/kp

Pj. Tapani Orjalan
mietteitä tulevasta

3

Krekilän tilalla
varaudutaan

21

Merja Himanka kannat-
tavuuskirjanpidosta:
Vaivaa suurempi hyöty

27

Verot 2022

24-25

ANNIKA NISULA

Ritva-Liisa Nisula
johtaja
ProAgria Keski-Pohjanmaa

Korvikkeesta on moneksi

Luinpa juttua keskipohjalaisravintolasta, jonka ruokalistalta löytyy toisena ravintolana Suomessa lihan korviketta pihvin muodossa. Korvikepihvi on saanut muotonsa 3D-tulostamisessa Alan-komaissa, alkuperäinen tuote on kehitetty Israelissa. Korvikepihvi koostuu kasviproteiinista, mausteista, rasvasta sekä nesteestä. Se näyttää ja maistuu kuin siltä mitä se korvaa.

Tutkijat kertovat ruuan muuttuvan seuraavan 30 vuoden aikana enemmän kuin edellisten 10 000 vuoden aikana. Taustalla vaikuttavat tutkimus, tekoäly ja verkkokaupan mahdollisuudet. Ravitsemus-

suositukset päivittyvät, ostokäyttäytyminen seuraa megatrendejä ja teknologia kehittyy. Ei siis ihme, että elintarviketeollisuus ja ravintolat pystyvät tarjoamaan kuluttajille yksilöllisiä tuotteita 3D-tulostimistaan. Teknologia taitaa lopulta olla se, joka voi muuttaa ruuantuotantoa eniten.

Ruuan tuotantotapojen kehittyminen on välttämätöntä, sillä vuosisadan puoleen väliin mennessä ruokaa pitäisi tuottaa lähes puolta enemmän kuin nyt. Ilmastonmuutosta Venäjän sotatoimet Ukrainassa eivät ole peruneet, joten kaikki menetelmät, joita voidaan hyödyntää alueilla, joilla ruuantuotanto ei ole mahdollista kuivuuden

tai kuumuuden vuoksi, ovat elintärkeitä. Viljelymahdollisuuksien globaali heikentyminen nykyisillä ruuan suurtuotantoalueilla nostaa suomalaistenkin ruuantuottajien roolia. Ruoka ja sen turvallisuus ovat huoltovarmuuden kivijalkaa. Näkiintynyt, rahaton ja viluinen kansa on häiriötilanteessa pitelemätön yhdistelmä. Vaikka tiede ja teknologia ruokaan kovasti vaikuttavatkin, viljelijöitä tarvitaan tulevaisuudessakin ruuantuotantoon ja myös ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Korvikkeeseen palatakseni, mil-lähän suomalaiset nyt kahvinsa korvaisivat, jos sellainen hätätilanne syntyisi?

Henkilöstöuutiset

SARI KURTTILA • Olen aloittanut talouspäällikön työtehtävissä joulukuun alussa 2022. Tehtäviini kuuluvat sisäisen taloushallinnon työt. Koulukseltani olen liiketalouden tradenomi ja minulla on KLT-tutkinto. Olen työskennellyt pitkään erilaisissa taloushallinnon työtehtävissä useiden organisaatioiden palveluksessa. Lisäksi opiskelen agrologiksi monimuotoryhmässä SeAMK:ssa. Työpisteeni sijaitsee Kokkolan toimistossa. Yhteystiedot: 050 3402 633, sari.kurttila@proagria.fi.

HELI KALLIOINEN • Olen aloittanut 2.2.2023 tilitoimisto- ja kasvintuotannon asiantuntijan tehtävässä. Koulukseltani olen agrologi (AMK). Aikaisemmin olen työskennellyt tarkastajana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen palveluksessa. Lisäksi työkokemusta on mm. maatalouslomittajan työstä. Työpisteeni on Kannuksen toimistossa. Minut tavoittaa puhelimitse 050 4307 661 ja sähköpostilla heli.kallioinen@proagria.fi.

ELINA ORJALA • Aloitin helmikuun alussa maidontuotannon asiantuntijana, työpisteeni on Kannuksen toimistolla. Koulukseltani olen AMK-agrologi. Aikaisemmin olen työskennellyt maatalousyrittäjänä maitotilalla Lohtajalla ja lisäksi toimin tilalla tilasimentäjänä. Harrastan monenlaista urheilua kuntosalista maastopyöräilyyn, lisäksi kolme koiraa pitävät huolen siitä, että ulkoilen säällä kuin säällä. Minut tavoittaa puhelimitse 0400 974 165 ja sähköpostilla elina.orjala@proagria.fi.

HANNA MÄKI-ASIALA on siirtynyt vastaamaan MTK Keski-Pohjanmaan Suksee-hankkeesta.

Tapahtumakalenteri

Tapahtumien yhteydessä on QR-koodi, joista voi puhelimen kameralla skannaamalla siirtyä suoraan aiheeseen liittyville nettisivuille. QR-koodinlukijan voi ladata ilmaiseksi sovelluskaupasta, ellei se ole valmiiksi yhdistetty puhelimen kameraominaisuuksiin.

TIETOLINKKI-HANKKEEN WEBINAAREJA

- ti 14.2. klo 10-12.30**
Miten vaikutan lampaiden terveyteen ja hyvinvointiin?
- ke 15.2. klo 12.30-14.30**
Herne ja härkäpapu -viljely ja markkinat
- to 23.2. klo 10-13**
Luomuinfor - tuotantoehdot, luomusitoumus, CAP-yleiskatsaus
- ke 22.3. klo 12-14.30**
Ympäristösopimukset - Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus, ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikot, alkuperäiskasvit, neuvot, Helmi-kunnostus.

Tarkemmat ohjelmat ja ilmoittautuminen nettisivuilta www.kpedu.fi/tietolinkki/tapahtumat

TULVANHALLINTA- JA VESIENSUOJELUILTA ti 14.2. klo 18, Reisjärvi, kunnan valtuustosal

VIISASTA VESIENSUOJELUA -HANKKEEN WEBINAAREJA JA TAPAHTUMIA

- Räyriinjärven vesistöilta 16.3. klo 18**, Veteli
- Ekologinen puutarhaviljely, webinaari 28.3. klo 18-20**

Lisätietoja ja ilmoittautumiset Satu Järvenpää, p.044 7778 839 tai satu.jarvenpaa@pvv.fi.

LUONNONMUKAISEN TUOTANNON PERUSKURSSI 5 PV,

Kannus tai etänä **14.-16.3. ja 21.-22.3. klo 9-15.** ja

LUONNONMUKAISEN KOTIELÄINTUOTANNON PERUSKURSSI 2 PV, Kannus **28.-29.3. klo 9-15.**

Kurssi toteutetaan, jos osallistujia on vähintään 7 henkilöä.

Ilmoittautumiset pe 10.3. (kasvi) ja pe 17.3. (lm kotieläin) mennessä ja lisätietoja:

Jari Tikkanen, p. 0400 162 147, jari.tikkanen@proagria.fi
Seija Roimela, p. 040 8479740, seija.roimela@proagria.fi

Uusi vuosi, uudet kujeet!

Uusi vuosi on pyörähtänyt käyntiin hyvällä vauhdilla. Aluksi haluan kiittää jäseniämme luottamuksesta, että sain jatkaa puheenjohtajan tehtävässä uuden kauden. Samoin haluan kiittää myös uuden, aiempaa pienemmän hallituksen valinnasta. Uskon vahvasti, että me luottamushenkilöt olemme valmiit käärimään hihamme uusien haasteiden kohdatessa.

Haasteet eivät ole takana

Nyt huolta aiheutetaan perinteisellä tavalla eli byrokratialla ja Euroopan parlamentin hullunkurisilla päätöksillä ennallistamisesta ja hiilinieluista. Uusi CAP27 tuo omat mausteensa sopaan. Vuodenvaihteessa umpeutui taas yksi pellon raivauksen takaraja. Tämän vuoden puolella raivatut pellot on pidettävä nurmella pysyvästi. Tämä on parasta huoltovarmuutta? Monia epäilyttäjä ja myös pelottaa uusi tukikausi ja sen ehdot. Moni asia muuttuu, ja toisille se tuo hyvää ja toisille huonoa.

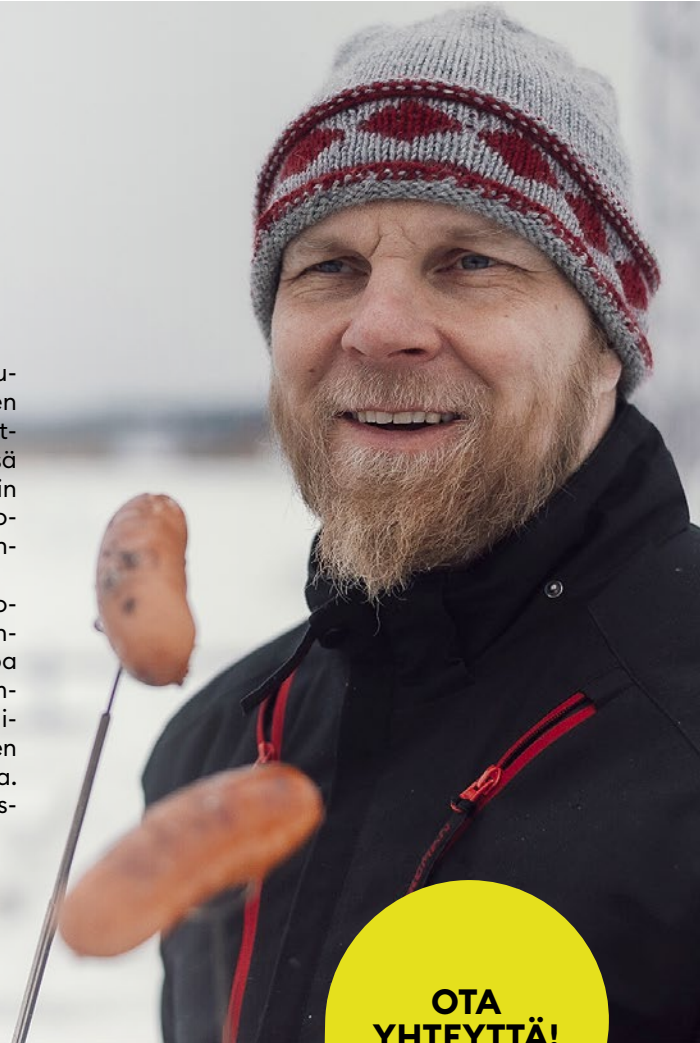
Maatalouden tuottajahinnat ovat laskusuunnassa, toki myös lannoitteiden ja muiden tuotantopanosten. Taitaa taas käydä niin, että maataloudelle jo myönnettyt ja mietinnässä olevat tukipaketit valuvat kauppojen kassoihin ja teollisuuteen. Olisiko kerrankin markkinatalous voinut hoitaa tuottajahinnat kohdalleen, rokenen jopa väittää niin.

No, jotain positiivista lopuksi. Tilasimme kotiimme muutaman päivän ajaksi ruuankotiin-kuljetuspalvelusta tarvikkeet ja ohjeet. Olipa mukavaa tehdä perinteisiä ja vähän erikoisempiakin ruokia perisuomalaisista ja puhtaista aineksista. Minusta tällaiset puhtaan, kotimaisen ruuan tempaukset ovat hatun noston paikka. Mailman puhtainta ruokaa kannattaa mainostaa!

Nauttikaa siitä -ja talvesta!

Tapani Orjala

ProAgria Keski-Pohjanmaan hallituksen puheenjohtaja
p. 040 5288 405

**OTA
YHTEYTTÄ!**

Meidät tavoitat

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 5211 735
etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp
Toimisto avoinna 9-15
Valtakunnallinen palvelupuhelin
avoinna ma-to 9-16 044 4209 000

HALLINTOPALVELUT

Johtaja Ritva-Liisa Nisula 040 5849 550
Kehityspäällikkö Jouni Ingalsuo 040 5525 781
Talouspäällikkö Sari Kurttila 050 3402 633
Pohjoisen alueen palvelupäällikkö
Juha Nivala 040 8610 641
Eteläisen alueen palvelupäällikkö
Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
Viestijä Ritva Karri
(myyntireskontra, viestintä, järjestö) 040 5234 113
Taloussihteeri Saira Sulonen
(laskutus, ostoreskontra) 040 5443 460

MAASEUTUNEUVONNAN ASIAANTUNTIJAPALVELUT

Tuotosseuranta
- näytteenotot, koelypsyt, aseman-
testaukset, robottimaitojen tallen-
nukset, viivakoodien opastukset
Armi Hotakainen 040 0644 261
Katja Kellokoski 040 8492 870
Jonna-Minna Lassila 044 4863 077
Kirsi Leppikorpi 040 0367 656
Energianeuvonta Jari Tikkanen 040 0162 147
EU-tuet Jarmo Karhula 044 5212 210
Kannattavuuskirjanpito Seija Roimela 040 8479 740
Kasvinsuojeluruiskujen testaus
Jouni Huhtala 040 5123 703
Jarmo Karhula 044 5212 210
Kasvinviljelyneuvonta
Taneli Rahja (kasvinviljelyn talous) 040 6845 111
Jari Tikkanen (luomu ja luomukoulut.) 040 0162 147
Tero Ävist 041 7310 398

Sari Harju (nurmet) 040 5234 114
Jouni Huhtala 040 5123 703
Kasvinsuojelukoulutukset
Jouni Huhtala 040 5123 703
Kotieläinneuvonta ja ruokinta
Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
Lammas- ja vuohitilojen neuvonta
Milla Alanco-Ollqvist 040 7060 558
Sini Sillanpää 043 8250 526
LEAN, HR ja rekrytointi Liisa Koskela 050 5120 615
Luomukotieläinneuvonta
Seija Roimela 040 8479 740
Luonnonmukainen tuotanto,
EU-tukineuvonta
Jari Tikkanen 040 0162 147
Seija Roimela 040 8479 740
Lypsyrobotinneuvonta Sonja Pyykölä 043 8254 282
Lypsyrobotitilojen kehitysohjelma
Sonja Pyykölä 043 8254 282
Katja Kellokoski 040 8492 870
Maatilojen talousneuvonta,
budjetointi, omistajanvaihdokset
Heikki Ojala 040 5342 166
Jouni Huhtala 040 5123 703
Matias Parpala 043 825 4283
Juha Nivala 040 8610 641
Neuvo-palvelut Jari Tikkanen 040 0162 147
Seosrehuruokinta Sinikka Kreis 044 5263 059
Sikatilat Ari Nopanen 040 0432 582
Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala 040 5123 703
Viljelijöiden työterveyshuolto
Sari Harju 040 5234 114
Liisa Koskela 050 5120 615
Yritysjohtaminen ja laatuasiat
Liisa Koskela 050 5120 615
Ympäristöneuvonta,
ympäristötukiasiat
Jari Tikkanen 040 0162 147

KALATALOUSKESKUS

Kalatalousneuvonta Eero Hakala 040 0162 445

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Toiminnanjohtaja Kirsi Varila 040 1964 434
Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija
Niina Vihelä 043 8254 281
Maisema- ja ympäristöasiantuntija
Anu Ainasoja 043 8254 284

STRATEGIASUUNNITTELU

Heikki Ojala 040 5342 166
Liisa Koskela 050 5120 615

TILITOIMISTOPALVELUT

Maatalous- ja metsätalousasiakkaita palvelevat kirjanpito-, kuukausi-ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:
Miia Luoma-Tokoi 043 8254 280
Heli Kallioinen 050 4307 661
Maija-Leena Eerikkilä 040 5216 416
Seija Roimela 040 8479 740
Jussi Huusko 041 7310 534
Janna Mäkinen 043 8272 997
Pirkko Kalaoja 045 6578 702
Yritysasiakkaita palvelevat kirjanpito-, kuukausi-ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:
Marja Kivioja 050 4761 917
Saana Pikkarainen 040 7690 619

RUOKINNAN OHJAUSPALVELUT JA TÄSMÄPALVELUT KOTIELÄINTILOILLE

Sari Harju 040 5234 114
Elina Järvenoja (perhevapaalla)
Jarmo Karhula 044 5212 210
Katja Kellokoski 040 8492 870
Tuija Korpela 040 0260 575
Sinikka Kreis 044 5263 059
Heidi Lehtonen 040 5234 116
Johanna Malinen 041 7310 913
Elina Orjala 040 0974 165
Sonja Pyykölä 043 8254 282
Liisa-Maria Päckilä 044 4811 434

Löydä asia- kirjat helposti – säilytä turvallisesti

Bisnes+ kokoaa johtamiseen ja päätöksentekoon tarvittavan tiedon helposti jäseneltyinä, havainnollisena ja nopeasti silmäiltävissä muodossa, yhden kirjautumisen taakse. Käyttö on helppoa ja tietoturvallista.

Dokumenttipankkiin voi tallentaa esim. EU-valvonnassa tarvittavat asiakirjat, josta ne löytyvät tarvittaessa vaivattomasti. Bisnes+ on kaikkien Minun Maatilani käyttäjien käytettävissä maksutta.

Lisätietoja: minunmaatilani.fi

Wisu laskee viljelyn hiili- vaikutukset lohkokohtaisesti

Maaperän hiilivarannon muutoksen laskenta on nyt kaikkien suomalaisten viljelijöiden saatavilla. Lisäksi laskenta tuo näkyväksi satoon sitoutuneen hiilen, jota ei virallisessa kasvihuonekaasulaskennassa huomioida. Uusi työkalu löytyy Minun Maatilani Wisusta, joka pystyy lohko- ja vuosikohtaiseen laskentaan, kun viljelykirjanpito on Wisu-ohjelmassa ajan tasalla.

Maaperän hiilivarannon muutoksen laskenta auttaa hahmottamaan viljelyhistorian ja viljelytekniisten toimien vaikutuksia maan orgaanisen aineksen määrään. Hiilen sidonnan lisäämisessä nähdään myös tulevaisuuden an-

saintamahdollisuuksia tiloilla. Laskenta auttaa hahmottamaan hiilen sidontaa tila- ja lohkokohtaisesti, jolloin omien toimintatapojen vaikutukset näkyvät selkeästi. Laskenta antaa hyvän pohjan kehittää viljelyä ilmastoystävälliseen ja ympäristövastuulliseen suuntaan yhdessä asiantuntijan kanssa.

Laskennan on kehittänyt ruuantuotannon elinkaariarvioinnin verkkopalveluihin erikoistunut ProAgrian ja Mtech Digital Solutions Oy:n yhteisyritys Biocode Oy. Laskentamenetelmät pohjautuvat kansainvälisen ilmastonpaneeli IPCC:n kansallisten kasvihuonekaasuintentaarioiden ohjeisiin.

Suojaa siipikarja ja kesylinnut lintu- influenssalta

Siipikarjan ja muiden kesylintujen ulkonapitokiello tuli voimaan 8.2.2023. Suojaustoimen tarkoituksena on estää lintuinfluenssatartunnat luonnonvaraisista linnuista tuotanto- ja kotieläiminä pidettäviin lintuihin. Ulkonapitokiellon aikana (8.2.–31.5.) siipikarja ja muut linnut on pidettävä sisätiloissa tai niiden käyttämä ulkoilualaue on oltava kauttaaltaan aidoitettuna ja katettu riittävän tiheällä verkolla tai muulla vastaavalla tavalla. Suojauksen tarkoituksena on estää lintuinfluenssan leviäminen luonnonvaraisista linnuista kotieläiminä pidettäviin lintuihin kevätmuuton aikana, mutta se suojaa lintuja myös muilta tarttuvalta taudeilta, kuten Newcastlel taudilta tai salmonellalta.

Jos siipikarjalla tai muilla linnuilla on pääsy suojatulle ulkoilualueelle, on asiasta ilmoitettava etukäteen paikalliselle kunnaneläinlääkärille. Suojausmääräykset eivät koske kyyhkyslakoista tapahtuvia vapaalentoja, sileälataisia

lintuja (strutsit ja emut) eikä eläintarhoja. Kotieläinpihat ja pysyvät eläinnäyttelyt ovat suojausvelvoitteen piirissä. Jos siipikarjassa tai muissa linnuissa havaitaan lintuinfluenssaan viittaavia oireita, normaalista poikkeavaa kuolleisuutta tai muutoksia tuotannossa, on asiasta ilmoitettava heti kunnan- tai läänineläinlääkärille. Veden ja rehun kulutuksen tai munantuotannon väheneminen voivat olla merkkejä lintuinfluenssatartunnasta. Tarvittaessa virkaeläinlääkäri lähettää näytteitä tutkittavaksi Ruokavirastoon.

Luonnonvaraisia vesilintuja toivotaan lintuinfluenssa- tutkimuksiin

Ruokavirasto seuraa lintuinfluenssan esiintymistä Suomen luonnonvaraisissa linnuissa. Tutkimuksiin toivotaan lähetettävän erityisesti sairaita tai äskettäin kuolleina löydettyjä vesi- ja petolintuja. Linnut voi lähettää kokonaisina Ruokaviraston Oulun toimipaikkaan. Näytteiden lähettäminen ja tutkiminen

©MAASEUTUVERKOSTO/MARTINA MOTZBAÜCHEL

ovat lähettäjälle maksuttomia. Luonnonvaraisten lintujen joukko-kuolemista tulee ilmoittaa kunnan- tai läänineläinlääkärille. Lintuinfluenssan epäilytapauksissa virkaeläinlääkäri toimittaa linnut Ruokavirastoon.

Lisätietoja Ruokaviraston nettisivuilta

Viisasta vesiensuojelua-hanke toivottaa
tervetulleeksi
Tulvanhallinta- ja vesiensuojeluiltaan

Reisjärven kunnantalon valtuustosalin

ti 14.2.2023 klo 18.00

Kahvitarjoilu!

Tilaisuuden avaus ja hankkeen esittely

Satu Järvenpää /PVY ry.

**Metsätalouden vesiensuojelu valuma-
aluetasolla**

Ville Yrjänä /Metsäkeskus

**Vesistökuunnostuksen luonnon
monimuotoisuus-, maisema- ja
virkistysarvot**

Anu Ainasoja /ProAgria K-P

**Viljelytoimet maan kasvukunnon
parantamiseksi ja vesistökuormituksen
vähentämiseksi**

Tero Ävist, Taneli Rahja /ProAgria K-P

Mukana myös Pasi Liikanen
maaloustoimistosta.

Tietolinkki-hanke tiedottaa

ILMOITTAUTUMISET JA TARKEMMAT OHJELMAT:

kpedu.fi/tietolinkki/tapahtumat -sivuilta tai ritva.jaakkola@kpedu.fi p. 044 7250 625

Ei osallistumismaksuja. Useimmista tilaisuuksista tehdään myös tallenteet. Tapahtumien päivämääriä ja ohjelmia päivitetty kpedu.fi/tietolinkki/tapahtumat -sivuille.

Seuraa Tietolinkkiä myös Facebookissa ja Instagramissa!

**MITEN VAIKUTAN LAMPAIDEN TERVEYTEEN JA HYVINVOINTIIN
-webinaari ti 14.2.2023 klo 10.00-12.30**

Miten lampurina voin vaikuttaa lampaan terveyden ja hyvinvoinnin perusteisiin?

Eläinlääkäri Johanna Rautiainen, Lammasmaailma Oy, käsittelee seuraavia aiheita:

- Miten lampolaolosuhteilla tuetaan lampaiden terveyttä ja mitkä ovat tyypillisiä ongelmia, jos olosuhteet pettävät?
- Miten seurata lampaiden hyvinvointia ja ennaltaehkäistä terveysongelmia katraassa?
- Karitsoiden ripulit: Miten ennaltaehkäistä sisällä ja laitumella.

**HERNE ja HÄRKÄPAPU - viljely ja markkinat
-webinaari ke 15.2.2023 klo 12.30-14.30**

Herneen ja härkämpävän viljelytekniikka ja viljelykokemukset. Markkinakatsaus. Viljelyn kannattavuus ja tukijärjestelmät. Käyttö eläinten ruokinnassa.

Mukana ProAgrian ja A-Rehun asiantuntijoita.

LUOMUINFO - webinaari to 23.2.2023 klo 10-13

Luomun tuotantoehdot. Luomusitoumus. CAP-yleiskatsaus. Mukana ProAgrian sekä Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskusten asiantuntijoita.

YMPÄRISTÖSOPIMUKSET - webinaari ke 22.3.2023 klo 12.00-14.30

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus. Ei-tuotannolliset investoinnit. Kosteikot. Alkuperäiskasvit. Neuvon hyödyntäminen suunnittelussa. Helmi-kunnostus.

Mukana ProAgrian, Maa- ja kotitalousnaisten sekä Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskusten asiantuntijoita.

HUOM! Osallistumislinkit webinaareihin löytyvät myös Tietolinkin sivuilta ennen tapahtumien alkua: kpedu.fi/tietolinkki/tapahtumat

Keväällä on tulossa myös useita lähitilaisuuksia!

Hyödynnä tuoreita tallenteita ja muita materiaaleja!
kpedu.fi/tietolinkki/materiaalit

kpedu.fi/tietolinkki

**VIISASTA VESIENSUOJELUA-HANKKEEN
WEBINAARI 28.3.23 KLO 18-20**

Webinaarissa on tarjolla tietoa ekologisesta puutarhanhoidosta. Vierailijat Aino Tapanainen ja May Nyman kertovat omista viljelykokemuksistaan ja satokauden pidentämisestä Rosenlundilla Pietarsaareissa. Heli Julita kertoo luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta puutarhassa.

- TILAIKUUDEN AVAUS
- RAVINTEET KIERTÄVÄT JA KASVIT VIIHTYVÄT: KOMPOSTOINTI JA BOKASHI
- VINKKEJÄ SATOKAUDEN PIDENTÄMISEEN
- LUONNON MONIMUOTOISUUDEN HUOMIOINTI PUUTARHASSA
- LOPPUKESKUSTELU

ILMOTTAUDU 27.3. MENNESSÄ satu.jarvenpaa@pvy.fi ja saat osallistumislinkin

ProAgria Keski-Pohjanmaa järjestää

**LUONNONMUKAISEN
TUOTANNON
PERUSKURSSIT 2023**

**LUONNONMUKAISEN TUOTANNON
PERUSKURSSI 5 PV, KANNUS TAI ETÄNÄ**

14.-16. ja 21.-22.3.2023 klo 9-15

Hinta 86 € + alv 24 % / pv/tila tai 430 € + alv 24 % / 5 pv.

**LUONNONMUKAISEN KOTIELÄINTUOTANNON
PERUSKURSSI 2 PV, KANNUS**

28.-29.3.2023 klo 9-15

Hinta kasviperuskurssin käyneille 76 €/pv + alv 24 %/tila,
muille 86 €/pv + alv 24 %/tila

Kurssi vaaditaan kokonaan uuden luomusitoumuksen tekevältä. Myös spv-tilanteissa jatkajalla pitää olla riittävä luomukoulutus.

Kurssi suoritetaan kurssilaisen valinnan mukaan Kannuksessa kaupungintalolla tai etäkoulutuksena MS Teamsilla. Kurssimaksuun sisältyvät opetus ja esitysmateriaali. Kurssitodistus toimitetaan kurssimaksun suorittamisen jälkeen.

Kurssi toteutetaan, jos osallistujia on vähintään 7 henkilöä.

**Ilmoittautumiset pe 10.3. (kasvi) ja pe 17.3. (lm kotieläin)
2023 mennessä ja lisätietoja**

Jari Tikkanen, p. 0400 162 147, jari.tikkanen@proagria.fi
Seija Roimela, p. 040 8479740, seija.roimela@proagria.fi

ProAgria
Keski-Pohjanmaa

Yhdistysten toiminta- kertomukset ja suunnitelmat

Palauttakaa toimintakertomuksenne vuodelta 2022 maaliskuun loppuun (31.3.) mennessä Keski-Pohjanmaan ProAgriaan. Laittakaa mukaan myös toimintasuunnitelmanne vuodeksi 2023. Toivomme, että otatte toimintasuunnitelmissanne huomioon maa- ja kotitalousnaisten kampanjat, tempaukset ja teemapäivät sekä ruokakurssit ja erilaiset retket. Sihteerit löytävät vuosikokouksen asialistat ja toimintasuunnitelmapohjat nettisivuiltamme, osoitteesta www.proagria.fi/kp -> Yhdistyksille. Materiaalin voi myös pyytää järjestövastaava Ritva Karrilta, puh. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi.

Jäsenyhdistysten jäsenlistat tärkeitä

Saamme maakunnallisen jäsenmäärämme mukaan edustajapaikkoja valtakunnallisiin järjestön kokouksiin, joissa tehdään jäsenistöä koskevia linjauksia. Jokainen jäsen on tämän vuoksi tärkeä! Ellette vielä käytä Sense-jäsenrekisteriohjelmaa, voitte palauttaa jäsenlistat yhdessä yhteystietojen päivityslomakkeen kanssa. Muistakaa ilmoittaa myös luottamustehtävissä aloittaneet ja lopettaneet henkilöt, jotta yhdistyksenne yhteystiedot pysyvät ajan tasalla. Merkitkää yhteystietolomakkeelle myös luottamushenkilöidenne sähköpostiosoitteet, jotta voimme tiedottaa nopeammin tärkeitä tapahtumista, retkistä ja yhdistystä koskevista asioista. Jäsenlistat voi toimittaa postitse Kokkolan toimistolle tai sähköpostilla osoitteeseen ritva.karri@proagria.fi.

Paikallisyhdistysten jäsen- tietojen päivitys Sensessä

Ennen vuoden 2023 paikallisyhdistysten jäsenlaskutusta tulee yhdistyksenne jäsenrekisteristä vastaavan päivittää jäsentietonne Sensessä ajan tasalle. Eronneet jäsenet merkitään eronneeksi viime vuoden puolelle eli laittakaa eropäiväksi viimeistään 31.12.2022. Jos eropäiväksi laitetaan vuoden 2023 päiväys, tulee yhdistyksenne jäsen samaan laskun vielä tänä vuonna. Muistakaa myös päivittää kuolleille jäsenille eropäivä, jottei heidän nimissään lähde turhia laskuja.

Ilmoitus Yhdistysrekisteriin

Jos yhdistyksenne hallituksessa tai johtokunnassa tapahtuu henkilömuutoksia, muistattehan tehdä siitä Patentti- ja rekisterihallituksen Yhdistysrekisteriin muutosilmoituksen. Näin varmistatte sen, että istuva hallitus tai johtokunta vastaa yhdistyksenne toiminnasta ja taloudesta myös virallisesti. Ilman muutosilmoitusta vastuu toiminnasta on niillä, joiden tiedot Yhdistysrekisteriin on viimeksi ilmoitettu. Ilmoitus hoituu kätevästi puheenjohtajan tekemänä nettiosoitteessa prh.fi -> yhdistykset.

Yhdistyslaki uudistuu

Yhdistyslakiin tulevia muutoksia ovat mm. etäosallistuminen yhdistyksen kokoukseen ja kokonaan verkossa pidettävän kokouksen mahdollistaminen. Hybridikokous ei enää edellytä sääntömuutosta. Lisäksi yhdistyslakiin ehdotetaan nykyistä kevyempää kirjanpitoa yhdistyksille, jos niiden taloudellinen toiminta on vähäistä. Tämä tarkoittaisi mm. kahdenkertaisesta kirjanpito vaatimuksesta luopumista. Vähäisen toiminnan raja olisi yhdistyksissä, joiden tuotot (tämä ei tarkoita voittoa, vaan kaikkia tuloja yhteensä) ovat enintään 30 000 €/v. Kevennetty kirjanpito velvollisuus voi alkaa aikaisintaan 1.7.2023 tai sen jälkeen alkaneelta tilikaudelta.

Yrittäjäjäsenyys

Yrittäjäjäsenyys on tarkoitettu henkilöille, jotka omistavat tai hallitsevat maatilaa tai muuta maaseutuyritystä. Vuonna 2023 jäsenmaksu on 100 €/hlö/v. Jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa ProAgria Keski-Pohjanmaan toimintaan. Kullakin yrittäjäjäsenellä on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n vuosikokouksessa yksi ääni. Jäsenet saavat neuvontapalveluja jäsenhintaan, erikoistarjouksia tuotteista ja palveluista, retkiä ja kursseja jäsenhintaan, ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehden sekä jäsenkirjeet. Liittymislahjana on designkuosilla painettu istuinalusta, koko n. 38x42.

Yritysjäsenyys

Yritysjäsenyys on tarkoitettu yhtiömuotoisille maatalousyrityksille tai maaseutuyrityksille (oy, ay, osk.). Yritysjäsenmaksu on 200 €/yhtiömuotoinen maatila tai maaseutuyritys. Yritysjäsenellä on käytössä samat edut kuin yrittäjäjäsenellä.

Yrittäjä- ja yritysjäsenen jäsenedut

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n jäsenmaksun maksaneet yrittäjä- ja yritysjäsenet saavat vuonna 2023 jäsenalennusta 5 % (enintään 25 €/palvelu) seuraavien palveluiden hinnasta:

- Maatilan tulosanalyysi
- Kasvikatelaskelma
- Kassabudjetointi ja -seuranta
- Karjatsekki
- Verotilinpäätös
- EU-tukineuvonta.

Farmari ja KoneAgria

Pääsylippu näyttelyyn (yksi lippu/yrittäjäjäsen, kaksi lippua/yritysjäsen)

Yhteistyökumppaneidemme jäsenedut yrittäjä- ja yritysjäsenille

- Medirex (Kaarlelankatu 55, Kokkola) alennusta kuntoutus- ja fysioterapiapalveluista
- Viking Line, vaihtuvia %-alennuksia
- Etra, vaihtuvia %-alennuksia myymälä- ja verkkokaupasta (etra.fi)
- Eckeröline, risteilyt ja reittimatkat -10-15 %.
- KVVY Tutkimus Oy:n verkko-kaupan maatalouteen kohdistuvista analyysipalveluista -20 %
- Eurofins -10 % alennus tietyistä analyysipalveluista
- Seilab %-alennus tietyistä analyysipalveluista

Hae jäseneksi:

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiön apurahat

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiö myöntää apurahoja opiskelijoille, jotka edistävät opinnäytetyöllään tai muutoin opinnoissaan keskipohjalaista maataloutta tai sen lähellä olevia elinkeinoja (mm. käsityöala, koti- ja puutarhatalous sekä kalatalous) tai suorittavat harjoitteluaan em. alojen edistämisisäorganisaatioissa.

Apurahat ovat jatkuvasti haettavissa. Vapaamuotoiset hakemukset, joihin liitetään ansioluettelo ja apurahan käyttösuunnitelma tai hyväksytystä opinnäytetyöstä toteutuneet kustannukset, osoitetaan Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiölle, osoitteella Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola tai s-postilla osoitteella ritva-liisa.nisula@proagria.fi. Lisätietoja antaa Ritva-Liisa Nisula, p. 040 5849 550.

Huoltovarmuus puhututti ProAgria Keski-Pohjanmaan vuosikokousväkeä

JOUNI INGALSUO

Vanhempi varautumis-asiantuntija **Juha Mantila** Huoltovarmuuskeskuksesta painotti toimivan ja riittävän elintarvikehuollon merkitystä yhteiskunnassa. Mantila puhui ProAgria Keski-Pohjanmaan vuosikokouksessa huolesta, jota erityisesti Venäjän hyökkäys on aiheuttanut elintarvikealan huoltovarmuuteen. Suomi pienenä maana edustaa vain noin 1 % EU:n ja 0,01 % globaalista tuotannosta. Suomi on kuitenkin vahva suhteessa kulutukseen, esim. vientikyky verrattuna omaan kulutukseen on hyvin korkea, jopa korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin. Suomen tilanne on vakaa, mutta elintarvikeketjun tuotantopanosten saatavuuteen, teollisuuden ja kaupan toiminnan turvaamiseen, alkutuotannon kannattavuuskehitykseen, perusraaka-aineiden ja tuotantopanosten markkinatilanteeseen sekä alkutuotannon hintakehitykseen on kiinnitettävä huomiota. – Kansallisen huoltovarmuuden turvaamiseen riittää nykyisen tuotannon säilyttäminen. Globaaliin ruokaturvaan osallistuminen edellyttää nykyisen tason säilyttämistä ja mielellään tuotannon kasvua, totesi Mantila.

Varaudu ja varmista

Mantila otti kantaa myös maatalojen varautumiseen ja muistutti omavaraisuudesta ja verkostoista. Verkostot antavat turvaa ja apua, mutta yksipuolista riippuvuutta kannattaa välttää. Varautuminen voi edellyttää kompromisseja tuotannon ja tuloksen suhteen, joten kannattaa arvioida tilakokonaisuutta ja tulevan kasvukauden lisäksi tuotantoa 2–3 vuotta eteenpäin. Mantila kehotti ajattelemaan tilan ja viljelijän kannalta itsekästä: mikä on järkevä panostuksen taso lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Myös tietolähteitä kannattaa vertailla. – Erityisesti suositellen seuraamaan kansainvälistä uutisvirtaa ja viljelijöille suunnattua viestintää sekä neuvontaa, painotti Mantila.

Onko varautumiseen liittyvä uutisointi mennyt jo överiksi vai tarvitaanko asiasta vielä lisätietoa, kysyi ProAgria Keski-Pohjanmaan hallituksen puheenjohtaja **Tapa-**

ProAgrian vuosikokouksessa palkittiin (vas.) Taneli Isohanni, Oskari Tokola ja Miina Aronen.

ni Orjala avauspuheessaan. – Onneksi kesän sato maakunnassa onnistui, se teki hyvää sekä huoltovarmuudelle että ruuantuottajien henkiselle jaksamiselle, totesi Orjala. – Viranomaisten koordinoiman varautumisen lisäksi kolmen vuorokauden kotivara on asia, jonka toivon jokaisen huomioivan, sillä koskaan ei tiedä mitä ja milloin tapahtuu, muistutti Orjala ja kehotti huomioimaan maa- ja kotitalousnaisten osaamisen asiassa.

Henkilövalinnat

ProAgria Keski-Pohjanmaan puheenjohtajana jatkaa kolmivuotiskauden 2023–25 viljatilayrittäjä ja urakoitsija **Tapani Orjala** Lohtajalta. ProAgrian hallitukseen kaudeksi 2023–25 valittiin **Merja Himanka** Himangalta, varalle **Piia-Maria Rautiainen** Toholammilta; **Lauri Juntunen** Kälviältä, varalle **Marko Aho** Perhosta; **Jyrki Mastokangas** Halsualta, varalle **Virpi Paavola** Kaustiselta; **Pekka Nuorala** Kalajoelta, varalle **Antti Huhtala** Kannuksesta; **Sanna Rajala** Reisjärvel-

tä, varalle **Jenika Kovanen** Sievisistä sekä maa- ja kotitalousnaisten edustajana **Anna Niemelä** Lohtajalta, varalla **Riikka Rekilä** ja kalatalouskeskuksen edustajana **Tero Savela** Reisjärveltä, varalla **Juha Yli-Korpela** Kannuksesta.

Maa- ja kotitalousnaisten johtokunnassa kaudella 2023–25 jatkavat **Anna Niemelä** Lohtajalta, varalla uutena **Piia Palola** Lohtajalta; **Satu Lappi** Lestijärveltä, varalla **Tuula Tervämäki** Toholammilta sekä **Raija Virta** Himangalta, varalla **Seija Isokääntä** Kalajoelta.

Huomioinnit

ProAgria Keskusten Liiton myöntämä sukutilakunniakirja luovutettiin **Oskari ja Tanja Tokolalle** Kannuksesta. Tokolan tila on ollut saman suvun hallussa vuodesta 1602.

ProAgria Keskusten Liiton myöntämän hopeisen järjestömerkin sai kaustislainen **Kari Rauma**.

Luonnonvarakeskuksen myöntämällä kannattavuuskirjanpito-palkinnolla 10-vuotisesta kirjanpidosta palkittiin **Päivi ja Pekka Nuo-**

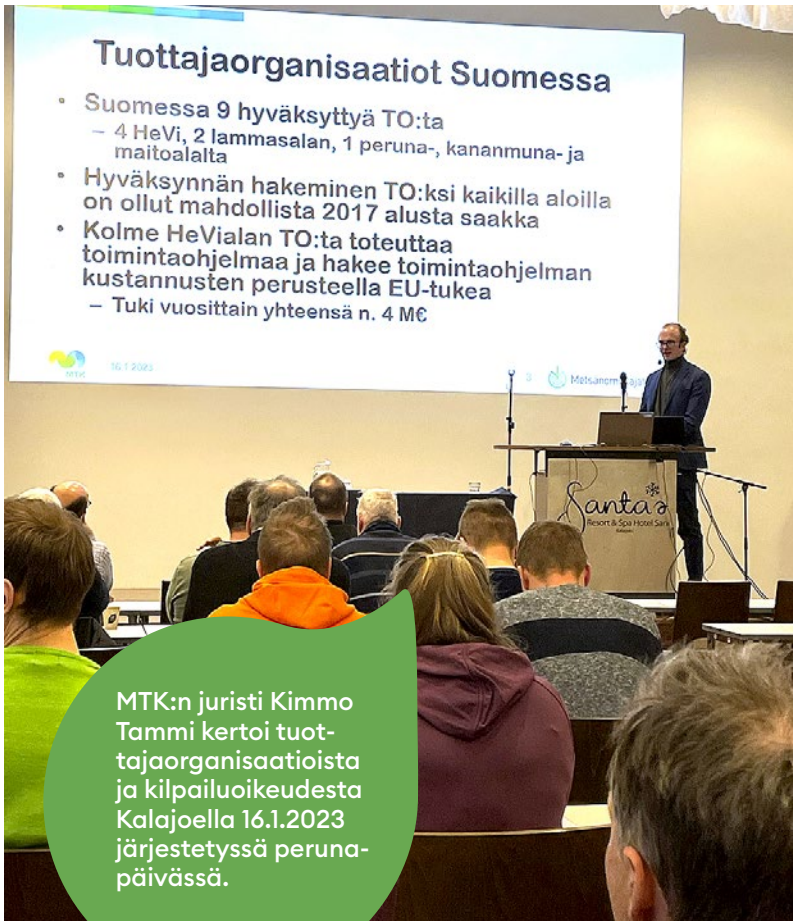
rala Kalajoelta sekä **Mikko Vesisenaho** Kannuksesta. Viisivuotisesta kirjanpidosta huomioitiin **Jussi Rauhala** Perhosta.

Parhaat karjat

Maidontuotannon osaaminen on keskipohjalaistiloilla huippuluokkaa ja tulokset ovat korkeita myös kansainvälisesti vertailtuna. Keski-Pohjanmaan parhaasta karjasta energiakorjatun maidontuotannon perusteella palkittiin **Markku ja Sanna Rajala** Reisjärveltä, toiseksi paras karja oli **Aleksi, Hannele ja Janne** sekä **Teppo Isohannilla** Kannuksessa. Kolmanneksi parhaasta karjasta palkittiin **Sonja ja Antti Pulkkinen** Vetelistä.

Vuoden 2022 maa- ja kotitalousnaisten huomioitiin **Raija Virta** Himangalta. Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Vuoden Maistuva maaseutu -yritys 2022 palkinto myönnettiin halsualaiselle **Miina Aroselle** ja hänen A'la Miina -yritykselleen.

Ritva-Liisa Nisula

Tuottajaorganisaatiot Suomessa

- Suomessa 9 hyväksyttyä TO:ta
 - 4 HeVi, 2 lammasalan, 1 peruna-, kananmuna- ja maitoalalta
- Hyväksynnän hakeminen TO:ksi kaikilla aloilla on ollut mahdollista 2017 alusta saakka
- Kolme HeVialan TO:ta toteuttaa toimintaohjelmaa ja hakee toimintaohjelman kustannusten perusteella EU-tukea
 - Tuki vuosittain yhteensä n. 4 M€

MTK:n juristi Kimmo Tammi kertoi tuottajaorganisaatioista ja kilpailuoikeudesta Kalajoella 16.1.2023 järjestetyssä peruna-päivässä.

Tulvanhallinta- ja vesien-suojeluilta Reisjärvellä

Reisjärvellä valtuustosalissa 14.2.2023 klo 18

- Vinkkejä tulvan- ja vesienhallintaan
- Vesien-suojelun toimenpidemahdollisuudet valuma-alueella
- Kalajanjoki-hankkeen tilannekatsaus

Viisasta vesien-suojelua -hanke järjestää Reisjärvellä avoimen tulvanhallinta- ja vesien-suojeluillan **ti 14.2.2023 klo 18**. Reisjärven kunnantalon valtuustosalissa järjestettävän tilaisuuden ohjelmassa on asiaa maa- ja metsätalouden vesien-suojelukeinoista sekä luonnon monimuotoisuus-, maisema- ja virkistysarvoista. Lisäksi kuullaan Kalajanjoen tulvanhallinta-hankkeen tilannekatsaus.

Kalajan suunnitellulle kunnostusalueelle laskee useita sivu-uomia, joiden varrelta voisi löytyä potentiaalisia vesienhallinnan ja -suojelun kohteita. Sivuuomien vesien-suojeluratkaisuja kannattaa tarkastella pääjokiuoman kunnostuksen ohella, jotta vesien-suojelu toteutuisi kokonaisuutena paremmin. Ratkaisut voisivat olla kosteikoita, laskeutusaltaita, kaksitasouomia tai putkipadotuksia. Oikean menetelmän valinta oikeaan paikkaan edellyttää valuma-alueelähtöistä tarkastelua. Viisasta vesien-suojelua -hanke on jo alustavasti selvittänyt yhden yksityismaalla sijaitsevan kohteen vesienhallintamahdollisuuksia. Tämän lisäksi hankkeessa voidaan tehdä yhden Kalajanjoen sivu-uoman valuma-alueelähtöinen tarkastelu, jonka pohjalta on helpompi pohtia parhaita kohdekohtaisia vesienhallinnan ja -suojelun keinoja.

Viisasta vesien-suojelua -hankkeessa edistetään hankkealueen vesistökuormitusta vähentäviä toimenpiteitä ja ravinteiden poistamista vesistöistä tavoitellen vesistöjen hyvää tilaa. Hankkeessa järjestetään tiedotustilaisuuksia, tapahtumia, työpajoja, maastokäyntejä ja koulutusta. Hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun asti. <https://pvy.fi/viisasta-vesien-suojelua/>

Lisätietoja

Satu Järvenpää, Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry
p. 044 777 8839 satu.jarvenpaa@pvy.fi

Anu Ainasoja, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / MKN Maisema,
p. 043 825 4284, anu.ainasoja@maajakotitalousnaiset.fi

Tietolinkissä vilkas kevät

Tietolinkin vuosi alkoi perunan merkeissä Kalajoella. Runsas joukko viljelijöitä oli vaihtamassa ajatuksia sekä perehtymässä perunamarkkinoihin, siemenperunan huoltovarmuuteen, tuottajaorganisaatioiden mahdollisuuksiin, perunan kansainväliseen kauppaan ja välikasviseoksiin.

Alkuvuonna Tietolinkissä järjestettyjen tilaisuuksien (eläinten hyvinvointikorvaus, CAP27:n ydinkohdat ja alkuperäisrotusopimukset) tallenteet ja muut aineistot löytyvät Tietolinkin materiaalipankista.

Seuraavissa webinaareissa perehdytään lampaiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä herneen ja härkäpavun mahdollisuuksiin viljelykasveina. Yhteistyössä ProAgrian, alueen kuntien sekä Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskusten kanssa on kevään mittaan tulossa useita tilaisuuksia, joissa pääsee syventymään uuden ohjelmakauden kiemuroihin ja pohtimaan oman tilan valintoja.

Ritva Jaakkola,
Keski-Pohjanmaan
ammattiopisto,
Tietolinkki-hanke

Tapahtumat

Materiaalit

Tietolinkin webinaareja

- ti 14.2.2023 klo 10-12.30 Miten vaikutan lampaiden terveyteen ja hyvinvointiin?
- ke 15.2.2023 klo 12.30-14.30 Herne ja härkäpapu - viljely ja markkinat
- to 23.2.2023 klo 10-13 Luomuinforo - tuotantoehdot, luomusitoumus, CAP-yleiskatsaus
- ke 22.3.2023 klo 12.00-14.30 Ympäristösopimukset - Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus, ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikot, alkuperäiskasvit, neuvot, Helmi-kunnostus.

Seuraa tiedotusta Tietolinkin Facebookissa ja Instagramissa sekä nettisivuilta www.kpedu.fi/tietolinkki/tapahtumat ja ilmoit-taudu mukaan!

ÄLYNAUTA-hanke kiittää kaikkia!

kpedu.fi/älynauta

TUOTETTU MATERIAALI & JULKAISUT

Seuraa meitä!

kpedu.fi/navetta

Kpedu Kannus

Kpedu maatala

kpedumaatala

Resurssiviisaus näkyy kukkarossa ja ympäristön hyvinvoinnissa

Resurssiviisaus on kykyä käyttää erilaisia panoksia – luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat ja aika – harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Määritelmä soveltuu myös maidontuotannon ohjenuoraksi. Olemme tilanteessa, jossa sekä lopputuotteen eli maidon että tuotantopanosten hintaan on omin toimin vaikea vaikuttaa. Panosten käytön tehokkuuteen ja hävikin pienentämiseen sen sijaan voimme vaikuttaa.

Mitä parempaa eläinainetta on ja mitä useampia tuotantokausia lehmä on karjassa, sitä suurempia ovat sen tuotos ja maidon pitoisuudet, ja sitä vähemmän tarvitaan uudiseläimiä. Samasta syntyneestä vasikasta ja samoista hiehon kasvatuskuluista on saatu enemmän arvoa eli myytäviä maitolitroja. Alhainen uudistusprosentti ja noin kahden vuoden hiehojen poikimaikä parantavat tuotosta ja alentavat sekä kasvatuskuluja että maidon hiilijalanjälkeä. Jokaisen syntyvän vasikan eteen on tehty työtä ja uhrattu rahalli-

sia panoksia, joten pieni vasikkakuolleisuus kertoo hyvästä resurssitehokkuudesta. Poikimavälin piteneminen alentaa tuotosta, koska matalan tuotannon päiviä, jolloin myös rehun hyväksikäyttö on heikompi, tulee enemmän kuin jos poikimaväli olisi noin 380 päivää.

Sairaudet verottavat maitomäärää

Terve eläin tuottaa paremmin kuin sairasteleva. Myös hävikkiä syntyy vähemmän. Etenkin utaretulehdukset ja sairaudet, joiden hoitoon tarvitaan pitkiä varoaikoja edellyttäviä lääkkeitä, huonontavat resurssitehokkuutta ja tuotannon

taloutta. Sairasteleva lehmä karsitaan herkästi karjasta, jolloin tuotava aika lyhenee. Resurssitehokkuudesta kertovat alhaiset sairastuvuusluvut ja pieni viemäriin lypsetyn maidon osuus.

Ruokinta ja rehustus

Tasapainoinen ja eri tuotantovaiheisiin suunniteltu ruokinta ja rehustus ovat tuotoksen ja terveyden edellytyksiä. Peltoviljelyn panoksille saadaan paras tuotto, kun sato- ja fosforin tasot ovat hyvät ja rehu korjataan vähin tappioin ja hyvälaatuisena. Typen ja fosforin hyväksikäyttö kertoo peltoviljelyn resurssitehokkuudesta. Hyvälle tuotokselle ja

rehun hyväksikäytölle on tärkeää nurmirehun sulavuus ja säilöntälaatu. Hyvin sulavaa rehua lehmä syö paljon, ja se muuntuu maidoksi tehokkaammin kuin huonosti sulava. Myös maidon pitoisuudet ovat tällöin paremmat, joten EKM-tuotos on hyvä. Lehmillä on myös perinnöllistä eroa rehun hyväksikäytössä, joten hyvää resurssitehokkuutta tavoitellessa kannattaa valita sonneja, jotka periittävät hyvää rehun hyväksikäyttöä.

Hävikit hallintaan

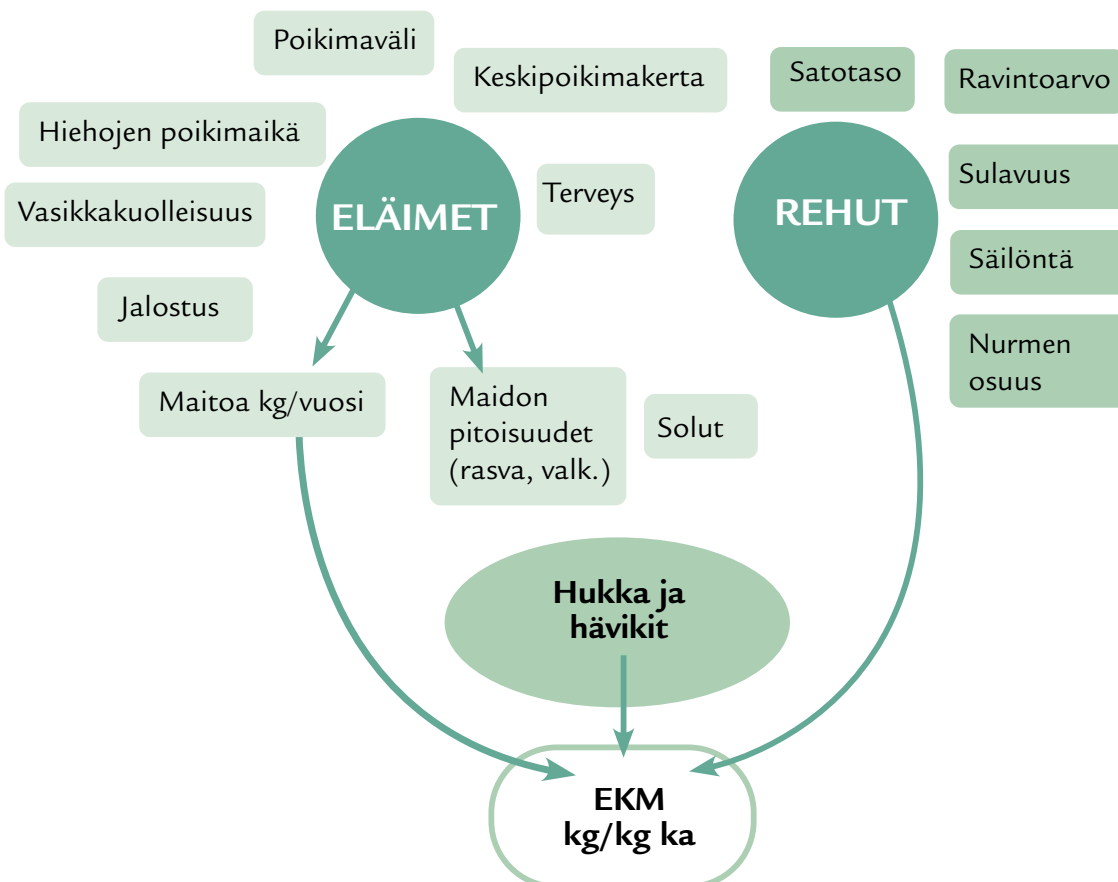
Ehkäpä suurin ja vaikutuksiltaan musertavin resurssitehokkuuden huonontaja on hävikki. Sekä rehujen että maidon osalta kaikki hukka ja hävikki ovat suoraan pois tehokkuudesta, koska niiden eteen on tehty jo kaikki panostukset, mutta kustannuksille ei saada mitään katetta. Rehun hävikkejä voidaan vähentää hyvillä rehujen korjuu- ja säilöntämenetelmillä, rehu- ja säilöntälaitteiden säädöillä ja kunnossapidolla sekä suunnitelmallisella ruokinnalla. Maidon hävikkeihin vaikuttaa eniten eläinterveys.

Resurssiviisas-raportti ProAgrialta

ProAgrian Raportit -osion Muut raportit -kohdasta jokainen tuotosseurantatila voi katsoa omia resurssitehokkuuslukujaan Resurssiviisas-raportilta. Tavoitteena on tehdä piilevät rahavirratt näkyviksi eli näyttää mihin kohtiin panostamalla tuotannon kannattavuutta voi parantaa. Raportti on ensimmäinen askel kohti laajempaa resurssiviisautta. Nyt lähdimme liikkeelle niistä tiedoista, jotka saadaan tuotosseurannan ja ruokintapalvelujen kautta lasketuksi. Lisääntyvät tiedon ja datan myötä voimme tuottaa lisää tunnuslukuja, joiden avulla tila tietää, mihin suuntaan on resurssitehokkuudessa matkalla.

Tuija Huhtamäki

ProAgria Keskusten Liitto

Maidontuotannon resurssitehokkuutta voidaan mitata EKM/kgka -tunnusluvulla, joka kertoo paljonko lehmä tuottaa energiakorjattua maitoa syömänsä rehun kuiva-ainekiloa kohti.

Viljelijätuet uudistuvat

Uusi ohjelmakausi on pyörähtänyt käyntiin ja ensimmäiset osallistumisilmoitukset ja tukihaut eläinpalkkioihin on tehty. Eläinpalkkiot ja niiden haut muuttuivat jokavuotiseksi toimenpiteiksi komission vaatimuksesta. Paljon muutakin muuttuu uudessa Cap27-ohjelmassa niin tukiehtojen kuin tukimäärienkin suhteen.

Viljelijätuet ovat haettavissa vain sähköisesti. Touko-kesäkuussa avautuu peltotukihaku, jota ennen kutsuttiin päätukihauksi. Peltotukihauksen päätyttyä alkaa muutoshaku, jota ennen ei ole ollut. Aiemmin on voinut rajatusti muuttaa tukihakemustaan, nyt viljelijä pystyy muuttamaan tukihakemuksensa tietoja laajemmin. Peltolohkojen valvonta tehdään monitoroinnilla eli satelliittivalvonnalla. Satelliitti kuvaa lohkon kasvillisuutta pitkän kasvukauden ajan. Mikäli kuva ei vastaa viljelijän antamaa tietoa, viljelijä saa selvityspyynnön, johon tulee reagoida. Mikäli tuenhakija ei reagoi Vipu-mobiiliin tulevaan selvityspyynnöön epäselvien lohkojen osalta, tukia leikataan.

Syysilmoitukset, kasvipeitteisyys, maanäytteet ja viljelykierto

Muutoshakuvaiheen jälkeen syksyllä avautuu syysilmoituskausi. Syysilmoitukset ovat pakollisia kaikille peltotukia hakeneille. Siinä viljelijä ilmoittaa millä lohkoilla aikoo toteuttaa pakollista 33 % vähimmäiskasvipeitteisyyttä. Samassa syysilmoituksessa ilmoitetaan myös talviaikainen kasvipeitteisyys. Kannattaa huomata, että vähimmäiskasvipeitteisyys on eri asia kuin talviaikainen kasvipeitteisyys, sillä niiden ehdot poikkeavat toisistaan. Multaustuki ja lannan vastaanotto ilmoitetaan perinteiseen tapaan syysilmoituksessa.

Kevään tukihauksessa on syytä miettiä pakollisen kasvipeitteisyy-

vaatimukseen liittyvät asiat kuntoon, ettei siitä tule jatkossa ongelmia. Pysyvän nurmen lohkoilla on myös tarkentavia ehtoja, mikäli ilmoittaa niitä talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen. Ehdollisuus, joka korvasi täydentävät ehdot, vaatii esim. vesistön varteen kolmen metrin suojakaistat ja pysyvän nurmen säilyttämisen. Maanäytteiden otto tulee kaikille tiloille pakolliseksi, koska nitraatti- ja fosforiasetus edellyttävät niiden ottamista lanonitelaskennassa.

Lisäksi ehdollisuuden kautta tulee viljelykiertovaatimus yksivuotisille viljelykasveille, pois lukien peruna ja avomaanvihannekset. Viljelykiertovaatimus tarkoittaa, että vuosittain pitää 33 % alalla vaihtua yksivuotinen viljelykasvi edelliseen vuoteen verrattuna ja viimeistään vuonna 2025 on yksivuotisen viljelykasvin pitänyt vaihtua kerran joka lohkoilla. Viljelykiertovaatimuksesta vapautuvat pienet tilat, luomutilat ja tilat, joilla peltoalasta yli 75 % on nurmella. Viljelykiertoa sovelletaan jo tänä vuonna, mikäli hakee lohkoista keräjäkasvitoimenpidettä keväällä. Muutoin viljelykiertovaatimus alkaa vasta vuoden kuluttua.

Ympäristökorvausjärjestelmä uudistuu

Situmus on edelleen viisivuotinen, mutta perustuen sisältö on uusi. Pakollisia toimenpiteitä on kolme: maanäytteet, lohko-kohtaiset muistutukset sekä ilmasto- ja ympäristösuunnitelma. Lisäksi tilakohtaisia toimenpiteitä on seitsemän, josta viljelijän on valittava vuosit-

tain kaksi, joita tila toteuttaa. Näitä on mm. ilmasto- ja ympäristökoulutus, monivuotiset monimuotisuuskaistat, maaperänseuranta, täsmäviljelymenetelmät ja pölyttäjien ravintokasvit. Nämä toimenpiteet voivat vaihdella vuosittain. Lohko-kohtaisiin toimenpiteisiin, joiden määrää ei ole rajoitettu ja jotka ovat pääsääntöisesti valittavissa vuosittain, kuuluvat mm. keräjäkasvit, saneerauskasvit, kiertotalouden edistäminen, säätösalaojitus ja suojavajöhykkeet. Suojavajöhykesopimus on viisivuotinen ja sen voi perustaa vain pohjavesialueelle ja vesistön varteen. Vesistön varteen perustettava suojavajöhyke saa olla enintään 50 metriä leveä, eikä koko lohko, niin kuin edellisellä ohjelmakaudella. Aiemmin vesistösuojavyöhykkeisiin kuuluneet lohkot kuuluvat jatkossa normiviljelyn piiriin, jolloin niiltä on otettava maanäytteet.

Ekojärjestelmä

Vanhasta ympäristökorvausjärjestelmästä siirtyvät uuteen ekojärjestelmään talviaikainen kasvipeitteisyys, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusurmet ja peltoluonnon monimuotisuus-toimenpide. Näihin toimenpiteisiin kelpaavat myös raiviot. Lohkotoimenpiteissä on omat hehtaariarvot ja ehdot. Ekojärjestelmään osallistuminen on vapaaehtoista ja järjestelmä on yksivuotinen. Ekojärjestelmä hyödyttää tiloja, joilla on rai-

vioita, huonokuntoisia lohkoja tai ylimääräistä peltoa karjan tarpeisiin, talviaikaista kasvipeitteisyyttä unohtamatta.

Alkaneella ohjelmakaudella on käytettävissä suunnilleen sama euromäärä kuin vanhassa järjestelmässä oli. Kannattaa huomioida, että Cap27-ohjelman vaikutukset tilojen tukiin vaihtelevat. On tiloja, joilla tuet kasvavat ja on tiloja, joilla tukimäärä pienee, kun tukijärjestelmä yhdenmuukaistuu koko maassa. Lisäksi melkein kaikilla pinta-alatuilla on ns. vaihteluväli(eurot) riippuen siitä, mitä tukia jäsenmaassa haetaan ja miten niiden hakumäärät vaihtelevat vuosittain. Tuki maksuaikatauluhinkin tulee muuttua. Näillä näkymin ensimmäiset tuet tulevat maksuun vasta joulukuussa, mikäli Suomi ei saa neuvoteltua asiaan muutosta komission kanssa.

Paljon muuttuu uudessa Cap27-ohjelmassa niin tukiehtojen kuin tukieurojenkin suhteen. Neuvorahaa voi käyttää tukiasioiden haltuunottoon. Kannattaa ottaa yhteyttä ProAgrian asiantuntijoihin ja selvittää mikä ovat oman tilan mahdollisuudet ja velvoitteet uudessa tukijärjestelmässä.

Jarmo Karhula

Viljelijätukien hakuja auki kesäkuun puoliväliin asti

Viljelijätukien haut ovat parhaillaan käynnissä verkkoasiointipalvelu Vipussa (<https://vipu.ruokavirasto.fi>). Tukea voi hakea ainoastaan verkossa, sillä paperilomakkeet ovat poistuneet käytöstä.

Kansallisten kotieläintukien haut alkavat 13.2. ja päättyvät 2.3.2023. Kansallisten kotieläintukien haussa eläintilat voivat hakea siika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotettua tukea sekä pohjoista kotieläintukea naudoista, uuhista ja kutuista. Pohjoisten kotieläintukien osallistumisilmoitukset päättyivät vuodenvaihteessa. Sekä ennakkoo että lopullista tukea pitää hakea vuodesta 2023 alkaen vuosittain.

Peltotukien haku päättyy 15.6.

Useat peltotuet säilyvät aiempaan nähden lähes ennallaan, mutta moni ehto tai toimenpide myös uudistuu. Tukien ehdot kootaan peltotukien hakuoppaaseen, joka julkaistaan ruokavirasto.fi-sivustolla kevään aikana. Ennakkotietoa peltotukien uusista ehdoista on saatavilla ruokavirasto.fi-sivustolla.

Peltotukien haussa viljelijät voivat hakea seuraavia tukia:

- perustulotuki
 - uudelleenjakotulotuki
 - ekojärjestelmätuki
 - luonnonhaittakorvaus
 - ympäristökorvaus
 - luonnonmukaisen tuotannon korvaus
 - yleinen hehtaarituki
 - pohjoinen hehtaarituki
 - nuorten viljelijöiden tuki
 - nuorten viljelijöiden tulotuki
 - erikoiskasvipalkkio
 - tarkkelysperunapalkkio
 - sokerijuurikkaan kansallinen tuki
 - ympäristösopimukset: alkuperäiskasvien ylläpitosopimus, kosteikkojen hoitosopimus ja maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus.
- Hakuaika päättyy 15.6.2023. On tärkeää, että viljelijä ilmoittaa hakemuksessaan tiedot oikein jo hakuaikana. Peltotukien haussa on kuitenkin joustoa: viljelijä voi tarvittaessa vaihtaa ilmoittamansa kasvin tai toimenpiteen syksyyn asti. Peltotukien hakuun kuuluu myös syysilmoitus. Uusien ehtojen mukaan 33 prosenttia pellon ja

pysyvien kasvien alasta pitää talvikaudella olla kasvipeitteistä. Ehdon takia kaikkien tilojen pitää jatkossa tehdä syysilmoitus kasvipeitteisyydestä marraskuussa.

Satelliittiseuranta korvaa peltotukien valvontakäyntejä

Täysin uutta peltotuissa on kaikkiin viljelijän tukihakemuksella ilmoittamiin peltolohkoihin kohdistuva satelliittiseuranta. Satelliittien tuotaman kuva-aineiston avulla kasvuston kehittymistä ja viljelytoimenpiteitä seurataan koko kasvukauden ajan. Aineistosta tarkastellaan tukiehtojen täyttymistä. Satelliitit kiertävät ja kuvaavat maapalloa tiuhaan, joten erilaiset muutokset maanpinnalla on mahdollista nähdä kuvista. Satelliittikuvat analysoidaan automaattisesti algoritmin avulla. Tämä tarkoittaa sitä, että tietokoneohjelmalle syötetään eri ajankohtina otetut satelliittikuvat, joiden välisiä muutoksia ohjelma arvioi. Analyysin tuloksena on esimerkiksi lista kasvulohkoista, joilla on havaittu maan muokkausta, niittoa, laidunnusta tai sadonkorjuuta. Toimintaa maatalousmaalla voidaan siis arvioida ilman tilakäyntejä. Jos jonkin lohkon hakemustiedot eivät vastaa satelliittikuvaa, hallinto lähettää viljelijälle tiedon asiasta tekstiviestillä. Viljelijä voi korjata hakemustaan vastaamaan tilannetta lohkolta tai korjata satelliittiseurannan tietoa lähettämällä mobiilisoluvelluksella kuvan kyseiseltä lohkolta.

Vipu-mobiili on jatkossa viljelijälle tärkeä työkalu

Viljelijän ja hallinnon välinen ajantasainen tiedonvaihto on jatkossa tärkeää. Apuna yhteydenpidossa on mobiilisoluvellus, Vipu-mobiili. Vipu-mobiili sisältää hyödyllisiä toimintoja, joiden avulla viljelijä voi seurata tukiehtojen toteutumista kasvulohkoillaan ja suunnitella lohkoilla tehtäviä toimenpiteitä. Sovellus täydentää Vipu-palvelua, mutta ei korvaa sitä. Vipu-mobiiliin voi ladata Google Play- tai App Store -sovelluskaupasta. Vipu-mobiiliin voivat kirjautua tilan ensisijaiset viljelijät. Jatkossa sovellusta voi käyttää maatilan asiointivaltuuksilla. Viljelijä voi halutessaan valtuuttaa sovelluksen käyttöön esimerkiksi sukulaisten. Valtuutuksen voi tehdä Vipu-palvelussa.

EU-tukineuvontaa tekevät ProAgria Keski-Pohjanmaan asiantuntijat 2023

Halsua-Kaustinen-Lestijärvi-Perho-Reisjärvi-Toholampi-Veteli

Tero Ävist	041 7310 398
Harju Sari	040 5234 114
Tikkanen Jari	040 0162 147
Kallioinen Heli	050 4307 661

Kalajoki-Kannus-Kokkola

Huhtala Jouni	040 5123 703
Karhula Jarmo	044 5212 210
Tikkanen Jari	040 0162 147
Rahja Taneli	040 6845 111
Kallioinen Heli	050 4307 661

Kalajoki-Sievi

Eerikkilä Maija	040 5216 416
Rahja Taneli	040 6845 111
Roimela Seija	040 8479 740
Kallioinen Heli	050 4307 661

Luomutilojen EU-tukineuvonta Keski-Pohjanmaalla

Roimela Seija	040 8479 740
Tikkanen Jari	040 0162 147

sähköpostit:
etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp

Neuvo laajenee ja Neuvo-osiot uudistuvat

Neuvo-palvelut jatkuvat ja pienten muutosten myötä Neuvosta tulee maatalousyrittäjille entistä mielenkiintoisempi ja hyödyllisempi. Uuden ohjelmakauden Neuvo-hakemuksia ei voi vielä tehdä, joten tiedot ovat ennakkotietoja.

Uuden EU-ohjelmakauden myötä Neuvon siirtyvät viljelysuunnittelu, ympäristösopimus-suunnittelu ja liiketoimintasuunnitelmat. Neuvoa ei edelleenkään voi käyttää muuta kautta tuettuihin palveluihin. Esimerkiksi lohkomuistipannot ja viljavuusnäytteiden otto ovat ympäristökorvauksessa ja kotieläinten hyvinvointisuunnitelma sisältyy eläinten hyvinvointikorvaukseen, joten ne eivät Neuvo-palveluihin kuulu.

Viljelijä voi saada EU-maaseuturahastosta rahoitettavaa neuvontaa 10 000 € edestä vuosina 2023–27. Enimmäistuki neuvontakertaa kohti on edelleen 1 500 €. EU-maaseuturahas-

to korvaa neuvontakäynnin hinnasta 75 € tunnilta. Palvelutarjoaja voi lisätä Neuvo-palvelujen hintaan omarahoitusosuuden, joka peritään palvelujen käyttäjältä. Viljelijä maksaa neuvonnasta 75 €/h ylittävän osuuden sekä arvonlisäveron.

Neuvo-rahoituksen kohteet ovat

1. Maatilojen muutoskestävyys
2. Kilpailukyyn parantaminen
3. Arvoketju
4. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja ilmastomuutokseen sopeutuminen sekä kestävä energia
5. Kestävä kehitys ja luonnonvarat
6. Luonnon monimuotoisuus
7. Nuoret viljelijät ja uudet yrittäjät
8. Työllisyys ja kasvu
9. Ruokaturva ja eläinten hyvinvointi.

Neuvo-palvelu tilataan ottamalla yhteyden ottamalla yhteyden haluttuun Neuvo-asiantuntijaan. Neuvojarekisteristä selviävät kuhunkin neuvontaosioon hyväksytyt asiantuntijat. Sovitun palvelun valmistuttua palvelun saaja hyväksyy allekirjoituksellaan saamansa palvelun.

Jari Tikkanen

Ympäristösitoumus ja lannoitusasetukset asettavat vähimmäisvaatimuksen viljavuusnäytteen ottamiselle ja kertovat enimmäislannoituksen määrän. Peruslohkojen koon kasvaessa viljavuuden muutokset lohkon sisällä korostuvat. Näytteitä kannattaa ottaa riittävästi ja tehdä se huolellisesti.

TOIVEJUTTU

Viljavuustieto tarvitaan kaikilta tiloilta, koska typen ja fosforin rajoitukset koskevat kaikkia peltoja, joita voidaan lannoittaa. Ympäristösitoumuksessa viljavuusanalyysi vaaditaan kaikilta peruslohkoilta.

Maa- ja lantanäytteiden otolla on väliä

Viljavuusnäyte koostuu useasta osanäytteestä, jotta analysoitava näyte edustaisi mahdollisimman hyvin koko tarkasteltavaa aluetta. Jos peruslohko on yli 5 hehtaaria, on siltä otettava uusi viljavuusnäyte jokaisesta alkavaa viittä hehtaaria kohden. Enintään puolen hehtaarin lohkoilla voidaan käyttää viereisen peruslohkon näytettä, mikäli niiden välissä on enintään oja tai tie.

Vaikka ympäristösitoumus ja lannoitusasetukset asettavat vähimmäisvaatimuksen viljavuusnäytteen ottamiselle ja kertovat enimmäislannoituksen määrän, viljelijä voi vaikuttaa viljavuusnäytteestä saatavaan hyötyyn sekä osuvuuteen viljelyn kannalta. Peruslohkojen koon kasvaessa viljavuuden muutokset lohkon sisällä korostuvat. Muutokset näkyvät lohkon sisällä samalla tavalla kuin tilan eri peruslohkojen välillä, mutta muutoksia on usein vaikeampi havaita tai rajata lohkoitasolla. Muutokset voivat johtua esimerkiksi viljelyhistoriasta, maatalajimuutoksista ja vesitaloustekijöistä.

Lohkoilla, joilla tiedetään olevan enemmän vaihtelua, on syytä harkita useamman viljavuusnäytteen ottamista, mitä ympäristösitoumus edellyttää.

Näytteenotto

Menetelmän valintaan vaikuttaa viljavuuden sisäinen vaihtelu. Jos lohkon sisäisen eroavaisuuden uskotaan johtuvan puhtaasti maatalajivaihtelusta, kerätään näytteet sattumanvaraisesti esimerkiksi savisemmalta alueelta ja erikseen multavalta alueelta. Menetelmä näin tämä on hyvin yksinkertaista, mutta esimerkiksi lannoituksen ravinnepitoisuuksissa voidaan säästää selvästi. Kun enemmän orgaanista ainesta sisältävälle osalle ei laiteta tyyppiä liiaksi, voidaan tyyppi hyödyntää köyhemmällä osalla lohkoa ja näin tavoitella suurempaa kokonaissatota samalla lannoituksella.

Toinen menetelmä on jakaa lohko ruutuihin, joilta jokaiselta kerätään oma viljavuusnäyte. Tällä menetelmällä voidaan lohkolta etsiä poikkeavuuksia järjestelmällisesti ja tämän jälkeen kiinnittää huomi-

ota jollekin tietylle lohkon osalle, joka poikkeaa peruslohkon muista näytteistä.

Kolmas menetelmä on kerätä näytteet muun aineiston perusteella samankaltaisilta alueilta. Tällöin tarvitaan ilmakeuhkaan tai GPS-tietoon perustuvaa dataa, jolla voidaan rajata erilaisia alueita lohkolta. Dataa saadaan esimerkiksi Sentinel-satelliittien kuvista, sato- ja kasvustokannereista. Aineisto jaetaan kartalla vyöhykkeisiin, joiden sisällä vaihtelu on pientä. Ottamalla näytteet luoduista vyöhykkeistä erikseen, voidaan näytetulosta käyttää muilla lohkon samankaltaisilla osilla.

Lantakin analysoitavaksi

Viljavuusnäytteiden yhteydessä päivitetään myös lanta-analyysi. Lietteen, virtsan ja kuivalannan koostumus tulee olla tiedossa, jotta ehdot täyttyvät. Myös täydennyslannoitusta voidaan tehostaa, kun tiedetään todellinen lannan ravinnepitoisuus. Lantaa kertyy tilalla suuria määriä ja sitä säilytetään pitkään ennen käyttöä. Jot-

ta tulos ei vääristyisi on analyysiä otettaessa pyrittävä saamaan mahdollisimman edustava näyte. Paras aika näytteenotolle on lähellä lannan käytön ajankohdalla, jolloin lannassa on tapahtunut mahdollisia häviöitä, mutta lannan koostumus vastaa keskiarvoltaan koko vuoden kertymää. Lietettä kannattaa sekoittaa, jotta kerrostumat tulevat kattavasti mukaan näytteeseen.

Olipa kyseessä viljavuusnäyte tai lantanäyte, on sen tuloksen oltava valmis ennen pellolle suuntaamista, koska näytteen voimaantulopäivä on tuloksen raportointipäivä, eikä lähetyspäivä tai näytteen saapumispäivä. Uusia tukiehtoja haltuun ottaessa on hyvä hetki tarkistaa viljavuusnäytteiden ja lanta-analyysien päiväkset, jotta vältytään ikäviltä yllätyksiltä keväällä.

Tero Ävist

Seosviljelyä kannattaa kokeilla

TOIVEJUTTU

Kasvilajien monimuotoisuutta voi edistää viljelykierrolla, mutta huomattavasti tehokkaampi tapa monimuotoisuuden lisäämiseen on seosviljely. Seosviljelyllä tarkoitetaan kahden tai useamman kasvilajin tai -lajikkeen viljelyä samanaikaisesti samalla alalla. Seosviljelyä voidaan toteuttaa usean satokasvin tai maanparannustarkoituksessa viljeltyjen kasvien seosviljelynä, pää- ja alus- tai kerääjäkasvien seosviljelynä tai kaistaviljelynä.

Seosviljelyllä voidaan parantaa viljelyvarmuutta viljelemällä erityyppisiä kasvilajeja seoksina, vähentää rikkakasvi-, tauti- ja tuholaispainetta ja parantaa sadon määrää ja laatua. Pitemmällä aikavälillä seosviljely parantaa maan kasvukuntoa korkean yhteytystehon ja monipuolisten juuristojen kautta. Eri kasvilajit myös syöttävät maahan erilaisia juurieritteitä, jotka ruokkivat maan mikrobistoa. Erityyppisten kasvien seosviljely monipuolistaa tehokkaasti maan ravintoverkkoa ja parantaa mm. ravinteiden käyttökelpoisuutta ja pienentää tautipainetta.

Yleisimmin säilörehukasvustoissa

Säilörehunurmissa voi viljellä useita lajeja samaan aikaan ja korjata kaikki kasvit samassa korjuussa. Kotieläintuotannossa seoskasvustojen hyödyntäminen on helppoa, koska sadosta ei tarvitse lajitella eri lajeja erilleen. Monet kotieläintilat hyödyntävät seosviljelyä myös viljojen viljelyssä. Esimerkiksi ohran, kauran ja vehnän seosviljely on yleistä. Yleensä seosviljat puidaan ja säilötään tuoreena. Samaan tapaan seosviljelyä voi toteuttaa muillakin puitavilla kasveilla kuin viljoilla. Sadosta kasvilajit voidaan kuitenkin joutua lajittelemaan myyntiä varten erilleen. Yksinkertaisinta ja edullisinta lajittelu on siemenen koon perusteella. Tämä kuitenkin edellyttää, että kasvien siemenkoot eroavat tarpeeksi toisistaan, jotta lajittelun saa tehtyä puhtaaksi. Maanparannusseoksien suunnittelu on helpompaa ja seoksen kasvilajikirjo voi olla todella runsas, koska satoa ei tarvitse korjata tai käsitellä.

Suojavilja ja muut aluskasvit

Pää- ja alus- tai kerääjäkasvien seosviljelyssä yleisintä on nurmien perustaminen suojaviljan avulla. Kerääjäkasveja voidaan käyttää muillakin yksivuotisilla kasveilla kuin viljoilla. Esimerkiksi rypsin tai herneen viljelyssä kerääjäkasvien viljely onnistuu hyvin. Pääkasvin seassa aluskasvina voidaan viljellä myös toista satokasvia. Tästä esimerkkinä on kumina herneen tai viljan aluskasvina tai syysrypsi ohran aluskasvina. Molemmissa esimerkeissä pääkasvi puidaan aluskasvin päältä pois. Aluskasvi jatkaa kasvua ja siitä korjataan sato seuraavana kasvukautena.

Kaistat ja rivit

Perunan ja avomaan vihannesten viljelyssä kerääjäkasvien viljely voi olla haasteellista. Seosviljelyä voi tehdä kaistaviljelynä eli eri kasvilajeja viljellään kaistoina. Kaistaviljelyssä satokasvi voi vaihdella kaistoissa tai satokasvien välisissä riveissä voidaan viljellä muita kasveja peitekasveina.

Haasteena ajoitus ja lajittelu

Seosviljelyn suurimmat haasteet liittyvät kylvö- ja korjuuajojen ajoitukseen ja mahdolliseen sadon lajitteluun. Seoskasvustoissa eri kasvien satomääriä voi olla vaikea hallita ja sitä kautta sadon laatu voi vaihdella suuremmin kuin puhdaskasvustoissa. Erityyppisten kasvien seosviljelyssä myös kasvinsuojeluaineiden valikoima supistuu, joten lohkojen valintaan kannattaa kiinnittää huomiota.

Taneli Rahja

Seoksiin kannattaa lisätä erityyppisiä kasveja. Tässä säilörehuseoksessa on heiniä, palkokasveja apiloita ja sini- ja rehumailasta sekä hieman sikuria ja kuminaa.

ProAgria Keski-Pohjanmaan kasvintuotannon asiantuntijat

Taneli Rahja
040 6684 5111

Sari Harju
040 5234 114

Tero Ävist
041 7310 398

Jari Tikkanen
040 0162 147

Jouni Huhtala
040 5123 703

Maataloustukien muutoksista (ruokavirasto.fi)

Maataloustuet uudistuvat vuonna 2023 – mikä muuttuu?

Viljelijätukien vuosikello

Vipu-mobiili

HEIKKI OJALA

Keskisato ei elätä

Suomalainen maanviljelijä on tuntenut itsensä tärkeäksi ja tarpeelliseksi kaksi kertaa: koronaepidemian iskiessä kolme vuotta sitten ja Venäjän hyökätessä Ukrainaan vuosi sitten. Kansallinen ruokaturva ja omavaraisuus ruuantuotannossa huolettivat ja päättäjät ja julkinen sana olivat yhtä mieltä kansallisen ruuantuotannon tarpeellisuudesta ja sen edellytysten turvaamisesta. Päätöksiä kansallisista kriisipaketeista tehtiin, hintaneuvottelut avattiin keskusliikkeiden kanssa ja maataloustuotteiden hintoihin saatiin korotuksia. Maauskoa ei tarvinnut kaivaa eikä tilata netistä; uskoimme, että meitä tarvitaan ja olemme tärkeitä kaikille suomalaisille. Tilanteen rauhoituttua molemilla rintamilla (Covid ja Ukraina) olemme palaamassa normaaliin. Päättäjiä, keskusliikkeitä ja yleistä mielipidettä ei juuri kiinnosta, miten alkutuottajilla menee. Maanviljelijän usko on vaihtunut viimekuukausien aikana maanviljelijän tuskaan, miten tehdä oikeita ratkaisuja, joilla selvitetään tulevista haasteista.

Sotahinnat

Tiedämme, mitä viime vuonna tapahtui tuotantopanosten hinnoille ja tiedämme myös sille syyn. Alkuvuonna osassa tuotantopanoksia (lannoitteet) ja tuotteita (viljat, valkuaiskasvit) on tapahtunut voimakasta hintojen laskua ja markkinatapahtumien ennustettavuus on vaikeaa. Vuoden 2021 erittäin heikko viljasato Suomessa ja Venäjä hyökkäys Ukrainaan sekoittivat viljamarkkinat maailmalla ja Suomessa. Keväällä 2022 rehuviljoista maksettiin parhaimmillaan (pahimmillaan) jopa 400 €/tn ja alkutuotannon puolella ei ollut voittajia: kasvinviljelypuolella ei ollut tonneja mitä myydä ja kotieläinpuolella jouduttiin maksamaan jopa kolminkertaisia hintaa rehuista.

Hintapainetta

Syksyn 2022 rehuviljakauppa aloitettiin noin 300 €/tn hinnoilla, jotka syksyn mittaan alenivat hieman. Viljasato oli normaali ja keskusliikkeet sekä viljanostajat täydensivät varastojaan. Kaupankäynti oli vilkasta, kunnes se tyrehtyi ennen vuodenvaihetta. Kuluva vuoden alkupuolella ovat viljojen hinnat tulleet voimakkaasti alaspäin, mutta tämä ei ole vielä näkynyt kotieläinrehujen hinnoissa. Toimijat perustelevat korkeita hintoja varastoissa olevalla kalliilla viljalla. Hintafutuurit ja ennusteet tulevan satokauden viljojen hinnoista lupailevat vain +200 €/tn -hintoja ja pessimistisimmät arviot liikkuvat alle 200 €/tn -hinnoissa.

Nouseeko ja laskeeko

Tulevan satokauden viljelypäättöihin vaikuttaa kaksi vastakkaista voimaa, inflaatio ja deflaatio. Inflaatio on nostanut kaikkien vuoden 2022 puolella ostettujen tuotantopanosten hintoja. Ostopäätökset piti tehdä sillä tiedolla, joka ostohetkellä oli, esimerkiksi lannoitemyynti saattoi olla mahdollista vain päivän ja myöhästymisen saattoi merkitä lannoitteissa 100 €/tn hinnannousua. Pelkona oli maakaasun hinnannousu ja riski lannoitetuotannon loppumisesta kaasun toimitusvaikeuksien vuoksi. Historia oli myös opettanut, että vain yhden kerran olivat lannoitteet halventuneet lannoitevuoden aikana. Näillä perusteilla ostopäätökset tehtiin ja sellaista ennustajaa ei ollut, joka tiesi tulevasta lannoitehintojen laskusta kesken lannoitekauden. Deflaatio on johtunut maakaasun hinnan alenemisestä. Kaasun hinta on tällä hetkellä alle Ukrainan kriisiä edeltävän hinnan ja lannoitetehtaat (typpilaitokset) tuottavat lannoitteita täydellä volyyminä. Maataloustuotteiden (viljat, valkuaiskasvit) hinnat ovat lähteneet laskuun ja pelkona, joskaan ei toivottavana skenaariona on, että kotieläintuotteiden hinnat seuraavat viiveellä.

Keskisadolla ei tulosta tehdä

Laskettaessa tulevan kasvukauden tuotantokustannuksia jo yksinkertaisella ruutupaperilaskennalla päädytään siihen, ettei keskimääräisellä satotasolla (esim. viljat keskisato 3 200 kg/ha) ja vuoden 2022 tuotantopanoshinnoilla saada edes kaikkia muuttuvia kustannuksia katettua, jos viljanhintakehitys pitää paikkansa. Kotieläintiloilla on aivan välttämätöntä huolehtia siitä, että karkearehutarve saadaan kokoon oman tilan rehuilla. Kalliita, vuoden 2022 hinnoilla, ostettuja tuotantopanoksia ei kannata uhrata tilan heikoimmille pelloille. Ne pitää kohdistaa tilan parhaalle lohkoille. Uuden tukikauden mahdollisuuksia vaihtoehtoisille pellonkäytön muodoille kannattaa harkita. Riski kasvintuotannon kannattamattomuudesta on suurempi kuin koskaan ennen.

Jouni Huhtala

Vähennä tilan lannoitekustannus KUMINALLA & KORIANTERILLA viljelykierrossa

carawayfinland.fi

KIINNOSTAAKO SOPIMUSVILJELY?
Soita 06 224 3660

Tieteestä TIETOA

Huom!

Löytyykö pannuhuoneestasi unohtuneita maanäytteitä? - Lähetä meille analysoitavaksi!

Muista! Itävyystudkimus

Varmista hyvissä ajoin kylvösiemenesi itävyys!

Suomalainen luotettava palvelu!

Meiltä!

Hortilab AB OY

Oy Hortilab Ab, Vasavägen 41, 64200 NÄRPIÖ
© 06-347 4250 • hortilab@hortilab.fi • www.hortilab.fi

Katso pätevyysalue www.finas.fi

OSTAMME RYPSIÄ

tavanomaista ja luomua TEEMME VILJELYSOPIMUKSIA

Meiltä suomalainen Rypsipuriste, irttona/700 kg sk

Ota yhteyttä!

Puh. 040-1895530, Kellokorventie 165, 63300 Alavus, info@alavuden.fi, www.alavudenoljynpuristamo.fi

Bisnes+ kasvin- tuotannon mittarit

Bisnes+ käyttäjä pääsee valitsemaan kasvintuotantonsa liittyviä keski-sadon tunnuslukuja tarkasteluvoodelta, jos hänellä on lohkomuistiinpanot täytettyinä valmiiksi tai hänellä on tehtynä viljelykasvikohtaiset tuotantokustannuslaskelmat. Keski-satotunnuslukujen avulla käyttäjä pääsee arvioimaan omalla tilallaan sadon määrän kehitystä sekä kasvintuotannon taloudellista tulosta ja siihen keskeisesti vaikuttavia tekijöitä. Tuloksen arviointiin saa lisää hyötyä valitsemalla tuloksen taakse vertailujoukon Pro-

Agrian Lohkotietopankin aineistosta, jolloin nähdään, miten oman tilan tulos suhteutuu muiden tilojen tuloksiin. Tulostittareihin voi valita omat raja-arvot, jolloin voi seurata omaa tuloskehitystä.

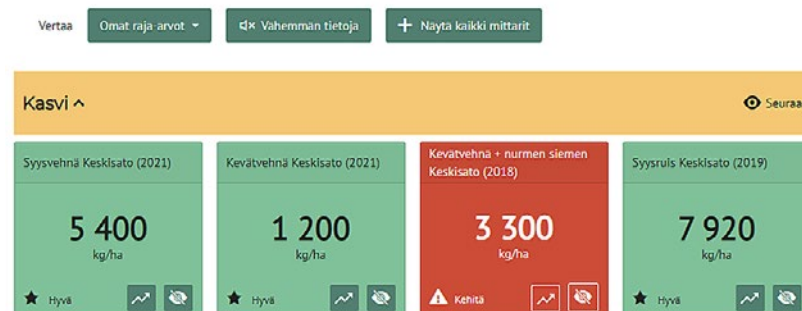
Alla olevat tunnusluvut edellyttävät, että tilalla on tehty tarkasteluvoodelta valmiiksi kasvikohtaiset tuotantokustannuslaskelmat MM-Wisun KasviKat€-ohjelmalla.

Lisätietoja:

Sari Peltonen
ProAgria
Keskusten Liitto

Tulokset ja mittarit

Näkymä Bisnes+ kasvintuotannon mittareihin, joissa vihreä väri kuvaa tavoitetason saavuttamista kyseisen mittarin kohdalla ja punainen kehittämistarvetta. Kunkin mittarin kohdalla pääsee katsomaan myös tunnusluvun kehitystä vuosien mittaan.

Keski-sato kg/ha

- kuvaa viljelykasvin keskimääräistä saavutettua satoa tilalla hehtaaria kohti
- lasketaan tilan 10 yleisimmästä viljelykasvista
- edellyttää, että tilan lohkomuistiinpanot on päivitetty MMWisun-ohjelmaan.

Muuttuvat kustannukset €/ha

- kuvaa viljelykasvin kylvösiemen-, lannoitus- ja kasvinsuojeluskustannuksia sekä muita muuttuvia kustannuksia (mm. polttoaine) hehtaaria kohti.

Kone- ja rakennuskustannukset €/ha

- kuvaa keskeisiä viljelyn kiinteitä kuluja
- erityisesti konekustannukset rasittavat kasvintuotannon tulosta Suomessa paljon, jos niiden osuus on ylimitoitettu viljelyn laajuuteen nähden, eikä koneita voida käyttää muuhun käyttöön, kuten urakointiin tai metsätöihin.

Satotuotto €/ha

- kuvaa viljelykasvikohtaista myyntituottoa tai laskennallista myyntituottoa hehtaaria kohti.

Katetuotto A €/ha

- kuvaa viljelykasvin keskimääräistä kannattavuutta, jossa satotuottoista ja tuista on vähennetty muuttuvat kustannukset
- kate A tulisi kattaa viljelijän palkan sekä kiinteät kulut ja pääomakulun.

Tuotanto-kustannus €/tn

- kuvaa, mitkä ovat viljelykasvikohtaiset tuotannon kokonaiskustannukset omalla tilalla
- tulosta voidaan peilata markkinahintoihin ja arvioida oman tilan sadon hintavaatimusta vähentämällä tukien osuuden pois.

Peltokasvien kasvinsuojelu 2023 ilmestynyt

Peltokasvien kasvinsuojelu 2023 -kirjaan on viljelykasveittain koottu rikkakasvien, kasvitautien ja tuholaisten torjuntaan markkinoilla olevat kasvinsuojeluaineet ja niiden käyttösuositukset. Mukana myös luomutuotantoon soveltuvat kasvinsuojeluaineet ja mm. irrotettava taulukko viljan ruiskutusten tankkiseoksista. Käytännön Maamies -lehden kestotilaajat saavat kirjan tilaajaetuna.

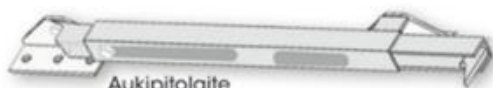
Lue lisää:

proagriaverkkokauppa.fi,
myynti@proagria.fi,
p. 020 747 2485 tai jälleenmyyjiltä.

OVET JA IKKUNAT

Lehti-, pari-, taitto-, liuku-, liukupalo-ovet ja ikkunat.
Maatalouteen kuumasinkittyinä.

Aukkipolaitte

VAHVA KOTIMAINEN,
KOTIMAISTA TYÖTÄ.

MIEDON METALLI
Teräs- ja ikkunat

020 787 9650 • www.miedonmetalli.fi

Energiapitoiset uutuudet

Kinnusen Tähti-rehujen mainiot energiapitoiset rehuuutuudet sopivat hyvän ja runsaan säilörehun kaveriksi niin poikimisen seutuun kuin lypsykauteen.

ME
13,5
MJ/kgka

Pohjan-Tähti II

Lypsykauden rehu
ilmastoystävällisistä raaka-aineista

Hyvän vastaanoton saanut ja kotimaisista raaka-aineista ammentava Pohjan-Tähti saa nyt jatkoa. Uusi Pohjan-Tähti II on lypsykaudelle sopiva erittäin korkean energiapitoisuuden rehu, jonka valkuais-taso on 200 g/kgka.

Tähti-Energialisä Basic

Maittava energiarehu

Tässä uudessa poikimisen seutuun sopivassa energiarehussa yhdistyy erinomainen maittavuus ja runsas lisäenergian määrä.

ME
13,7
MJ/kgka

Lisätietoja
www.kinnusentahtirehut.fi
tai soita 08 5144 700

MAITTAVAA REHUA TILAN OMISTA RAAKA-AINEISTA

Jauhamme viljat, pavut ja herneet. Sekoitamme mukaan tarvittaessa rypsi-rouheeseen, kivennäiset, vitamiinit ym. Tasainen seos nykyaikaisella kalustolla.

MYÖS
LUOMU-
REHUT

POHJANMAAN
REHUJAUHATUS OY
puh. 041 444 9374

TAKUULLA LÄMMIN TALVILOMA KALAJOELLA!

VARAA MIN. 2 YÖTÄ TO-SU VÄLILLÄ,
SAAT 15 % ALENNUKSEN
KYLPYLÄHOTELLISSAMME

SANTA'S RESORT & SPA HOTEL SANI
0400 102 121, kalajoki@santashotels.fi

Santa's Hotels

Tarjoushintoja huoneita rajoitetusti. Tarjous voimassa 30.4.2023 asti

Hoida
Mela-turvaasi
verkossa, kun se
sinulle sopii
[mela.fi/asiointi-
palvelut](http://mela.fi/asiointi-palvelut)

Turvaamme arkeasi,
tuemme työtäsi!

Hallittu utareterveys

Utaretulehdus on edelleen yleisin ja kallein lypsylehmien tuotossairaus. Sen halvin hoitokeino on ennaltaehkäisy. Tulehduksen hinta riippuu tulehduksen vakavuudesta, laktaatiovaiheesta ja tilan maidon hinnasta. Kustannuksia muodostuu maitotuotoksen vähenemisestä, eläinlääkärin ja lääkkeiden kustannuksista, sivuun lypsetystä maidosta, ylimääräisestä työstä ja eläimen ennenaikaisesta poistosta. Korkean soluluvun lehmällä voi olla piilevä utaretulehdus, joka myös vähentää maitotuotosta.

Maidon solut muodostuvat lähinnä valkosoluista. Valkosolujen tehtävänä on tuhota tulehduksia aiheuttavia bakteereita. Utaretulehdustilanteissa valkosoluja virtaa verisuonista puolustamaan utaretta. Tämä näkyy soluluvun nousuna. Terveessä utareessa on noin 50 000 solua/ml maitoa. Jos soluja on yli 200 000, on utareessa hyvin todennäköisesti tulehdus. Matalaa solutusta voi seurata, mutta eläintä ei voi jättää soluttamaan kuukaudesta toiseen. Usein juuri 300 000–500 000 soluttavat lehmät ovat niitä, jotka ylläpitävät ja levittävät tulehduksia karjassa. Piilevästi tulehtuneet lehmät löytyvät helpoimmin tuotosseurannan raporteista. Tulehtuneita, yli 200 000 soluttavia lehmiä löytyy yleensä aina joka karjasta. Jos niiden määrä ylittää 15 prosenttia lehmämäärästä, on aika ryhdistäytyä utaretulehdusta ennaltaehkäisevien toimien kanssa.

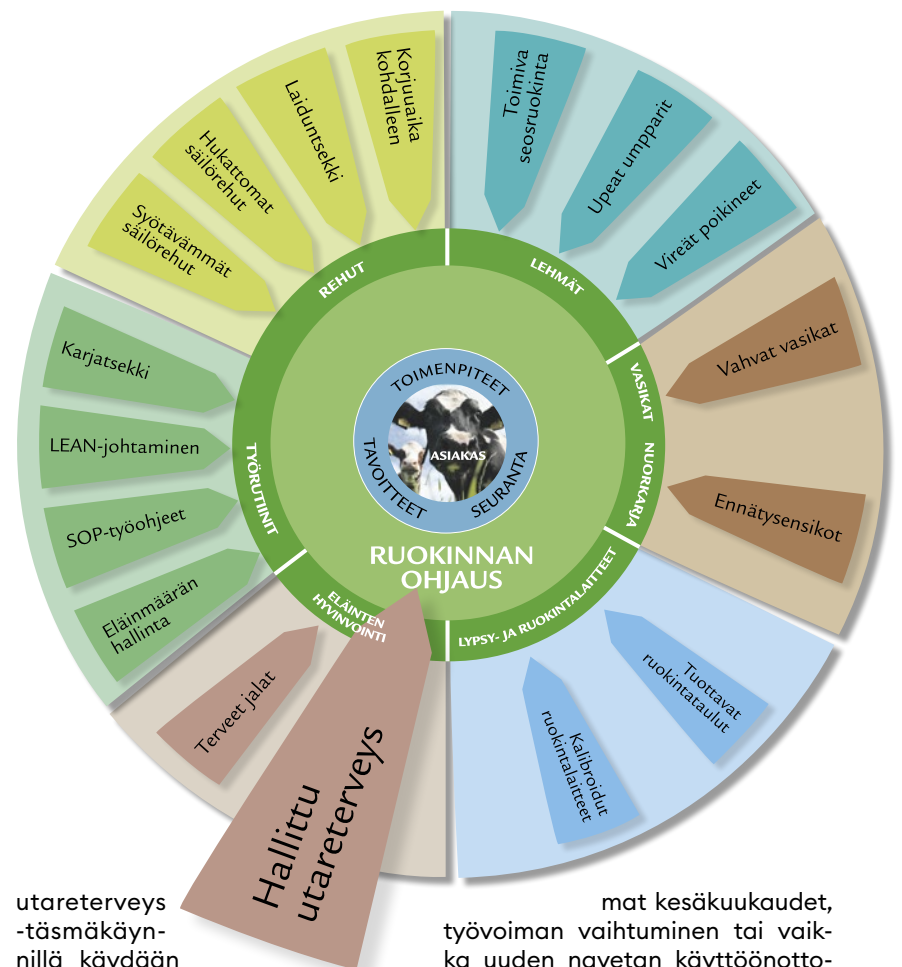
Tankkimaidon solut

Tankkimaidon soluluku mittaa karjan utareterveyttä vain, jos solumaitoja ei erotella. Karjoissa, joissa solumaitojen erilleen lypsy on osa jokapäiväistä toimintaa, ei tankkimaitoa voi käyttää utareterveystilanteen mittarina. ProAg-

Usein 300 000–500 000 soluttavat lehmät ovat niitä, jotka ylläpitävät ja levittävät utaretulehduksia karjassa. Piilevästi tulehtuneet lehmät löytyvät helpoimmin tuotosseurannan raporteista.

rian verkkopalveluista löytyvää Resurssiviisas maatila -raportista näkee erilleen lypsetyn maidon arvon. ProTerveys-raportti havainnollistaa meijeriin menneen maidon osuutta. Meijeriin menevän maidon määrä on parhailla tiloilla yli 98 prosenttia. Jos luku on alle 95 prosenttia, on sivuun lypsetyn maidon määrä liian suuri ja syy siihen pitää selvittää. ProAgrian Hallittu utareterveys -täsmäpalvelu on pätevä apu tähän tarkoitukseen. Täsmäpalvelujemme avulla laitamme projektinomaisesti kuntoon tuotannon eri osa-alueita. Hallittu

ELISA KARHULA

utareterveys -täsmäkäynnillä käydään läpi soluttavat lehmät sekä karjassa esiintyvät utaretulehdusbakteerit. Tiläkäynnillä tehdään puhtausluokitus, missä katsotaan lehmän yleistä puhtautta sekä utareiden puhtautta, samalla käydään läpi vedinten sekä kintereiden kunto. Katselmuksen pohjalta mietitään konkreettisia keinoja parantaa utareterveyttä. Täsmäpalvelu voidaan toteuttaa myös yhdessä eläinlääkärin kanssa.

Utaretulehdusten ennaltaehkäisy

Maidon laadunhallinnassa tihennetty näytteenotto on oivallinen apu etenkin riskitilanteissa. Tulehdusriskiä voivat nostaa kuu-

mat kesäkuukaudet, työvoiman vaihtuminen tai vaikka uuden navetan käyttöönotto-vaihe. Ennaltaehkäisevä työ kannattaa aloittaa ajoissa. Esimerkiksi keväällä ilmanvaihto tulee säätää kesäasentoon ja aloittaa karpästorjunta erityisesti vasikkakar-sinoissa jo huhti-toukokuulla. Töiden suunnittelua kannattaa tehdä jo tätäkin aiemmin. Utareterveyden hallinnassa on tärkeä muistaa onnistunut ruokinta. Mahdollisimman suurella syönnillä ehkäistään lehmien energiavaje sekä oikealla kivennäisruokinnalla vahvistetaan lehmän vastustuskykyä.

Katja Kellokoski

SONJA PYYKÖLÄ

Ketoosi kuriin

Kliinistä ketoosia tavataan lypsylehmillä enää harvoin, mutta piilevä ketoosi voi helposti jäädä huomaamatta. Ketoosissa lehmä irrottaa pitkäketjuisia rasvahappoja (NEFA) rasvakudoksestaan, ja niitä kertyy maksaan haitallisia määriä. Maksa ei pysty riittävästi hajottamaan tai hapettamaan rasvahappoja poikimisen jälkeen, erityisesti jos pötsin täyteisyys rajoittaa syöntiä. Rasvoittunut maksa ei pysty syntetisoimaan lehmälle elintärkeää ja maidontuotannon kannalta välttämätöntä glukoosia, jota tarvitaan maitosokerin eli laktoosin synteesiin. Laktoosi vaikuttaa maidontuotannon määrään.

Oireet ja todentaminen

Jos ketoosi on lievä ja lehmä syö hyvin, sitä ei välttämättä tarvitse hoitaa ja eläin paranee itsestään. Ketoosia voidaan diagnosoida verestä β -hydroksibutyraatin (BHBA) pitoisuuden perusteella. Piilevästä ketoosista puhutaan, kun BHBA:ta on veressä 1,4 mmol/l tai enemmän. Terveysongelmia voi esiintyä

jo BHBA:n 1,0 mmol/l -pitoisuudessa. Ketoosissa lehmä ei heru geneettistä potentiaaliaan vastavasti eikä huippulehmäkään pääse tuloksilla loistamaan. Poikimisen jälkeen lehmän elimistö on kovilla ja se on altis muillekin aineenvaihdunnallisille sairauksille, joten tilanteeseen kannattaa puuttua jo ennen kuin näkyviä oireita ilmenee.

Ruokinta ja tuotosseurantanäytteet

Helpoin tapa ehkäistä ketoosia on estää lehmän lihominen loppulypsykaudella. Me lehmien ravitsemuksen asiantuntijat painotamme lehmien optimaalista ruokintaa karjatasolla huomioiden lypsykauden ajankohdan ja tuotostason, mutta karjanomistajien kannattaa hienosäätää tilalla ruokintaa yksilölliseksi. Me autamme tässä mm. kuntoluokittamalla lehmiiä tilakäynneillä. Korvaamattomana apuna lehmien tilanteen analysoimisessa ovat tuotosseurannan näytteelliset koelypsyt, joista ilmenee maidontuotannon määrän lisäksi jokaisen lehmät maidon ras-

va- ja valkuaispitoisuudet. Kun NEFA:a irtoaa rasvakudoksesta huomattavia määriä ja sen pitoisuus veressä on suuri, maitorauhanen siirtää pitkäketjuisia rasvahappoja maitoon. Piilevässä ketoosissa maidon rasvapitoisuus lisääntyy, kun taas maitomäärä voi laskea. Ketoosi on helppo havaita rasva-alku- ja valkuaispitoisuuden lisääntymisenä jo ennen sairauden näkyviä oireita ja tilanteeseen kannattaa puuttua ruokinnallisilla keinoilla.

Jos havaitset tilallasi huomattavan korkeita maidon rasvapitoisuuksia ja rasva-valkuaisuhteita erityisesti alkulypsykauden lehmässä, kannattaa tilalle kutsua ravitsemuksen asiantuntija keskustelemaan aiheesta ennen kuin maitotuotos vähenee, lehmät rajoittavat syöntiä ja sairastuvat kliinisesti. Piilevään ketoosiin puuttamalla vaikutetaan lehmien hyvinvointiin, parannetaan kiimojen esiintymistä sekä tiinehtymistä ja toi-

ARMI HOTAKAINEN

Korvaamaton apu piilevää ketoosia sairastavien lehmien löytämisessä ovat tuotosseurannan näytteelliset koelypsyt, joista ilmenee maidontuotannon määrän lisäksi jokaisen lehmät maidon rasva- ja valkuaispitoisuudet.

von mukaan lisätään myös karjanomistajien hyvinvointia.

Liisa-Maria Päckilä

Apuvälineitä vasikanjuottoon löytyy sekä ternimaidon käsittelyyn että juottokauteen. Arki sujuu jouhevammin, kun juottorutiinit ovat sujuvia ja työvaiheet selkeitä.

Apua ja teknologiaa vasikanjuottoon

Ternimaidon käsittelyyn on mielenkiintoisia järjestelmiä, jotka helpottavat etenkin isompien maitotilojen arkea. Sellainen on muun muassa ColoQuick-järjestelmä. Ajatuksena on helpottaa ternimaidon käsittelyä, pakastusta ja sulatusta. Laitteessa ternimaito pakataan kertakäyttöisiin pusseihin, jotka pakastetaan. Sulatus ja lämmitys tapahtuu vesihautteessa noin 20 minuutissa ja juotto pakkauksessa olevalla letkulla ja tulla. Pakkauksen saa laitettua selkään repun tavoin, jolloin kädet jäävät vapaaksi.

Vain hyvää ja laadukasta ternimaitoa

Monelle tuttu menetelmä vasta-ainepitoisuuden mittaamiseen on refraktometri, tutummin Brix-mittari. Kun Brix-% on yli 22, ternimaito on hyvälaatuista. Sulatusvaiheessa on kuitenkin oltava tarkkana, sillä liian kuumassa sulatus tuhoaa ternimaidon vasta-aineita. Ternimaidon käsittelyjärjestelmät auttavat tekemällä juottomaidon käsittelyn oikeaoppisesti.

Juottoautomaatit helpottavat juottotyötä vasikoiden ollessa ryhmäkarsinoissa. Juottoautomaattien ohella juottovaunut, kuten MilkTaxi helpottavat isompi-

en maitomäärien jakelua vasikoille sekä ryhmäkarsinoihin että vasikkaigluihin. Työtä helpottamaan laitteisiin saa erilaisia lisävarusteita, kuten järjestelmäpesut, juottoautomaateissa vaa'at ja jopa Brixmittauksen juoman vahvuuden seurantaan.

Entä ne eurot?

Kokemuksia ja hyväksi todettuja vinkejä kannattaa jakaa muiden tilojen kanssa. Sekin on hyvä muistaa, että se mikä toimii yhdellä, ei toimi toisella. Kun mietitään työtä helpottavia ratkaisuja, olemassa olevat tilat ja esimerkiksi vasikoiden sijoittelu tuotantorakennuk-

sessä ratkaisee paljon. Hankintahintaa kannattaa suhteuttaa laitteen käyttöikään ja huolto/ylläpitokustannuksiin – ja omalle työle pitää laskea hinta. Paljon esillä olleet imettäjälehmät ovat nekin pohtimisen arvoinen ratkaisu vasikoiden juottoon ja hoitoon. Työaika säästyy, mutta vasikan juomaa maitomäärää on hankala arvioida.

Puhtaus on puoli ruokaa

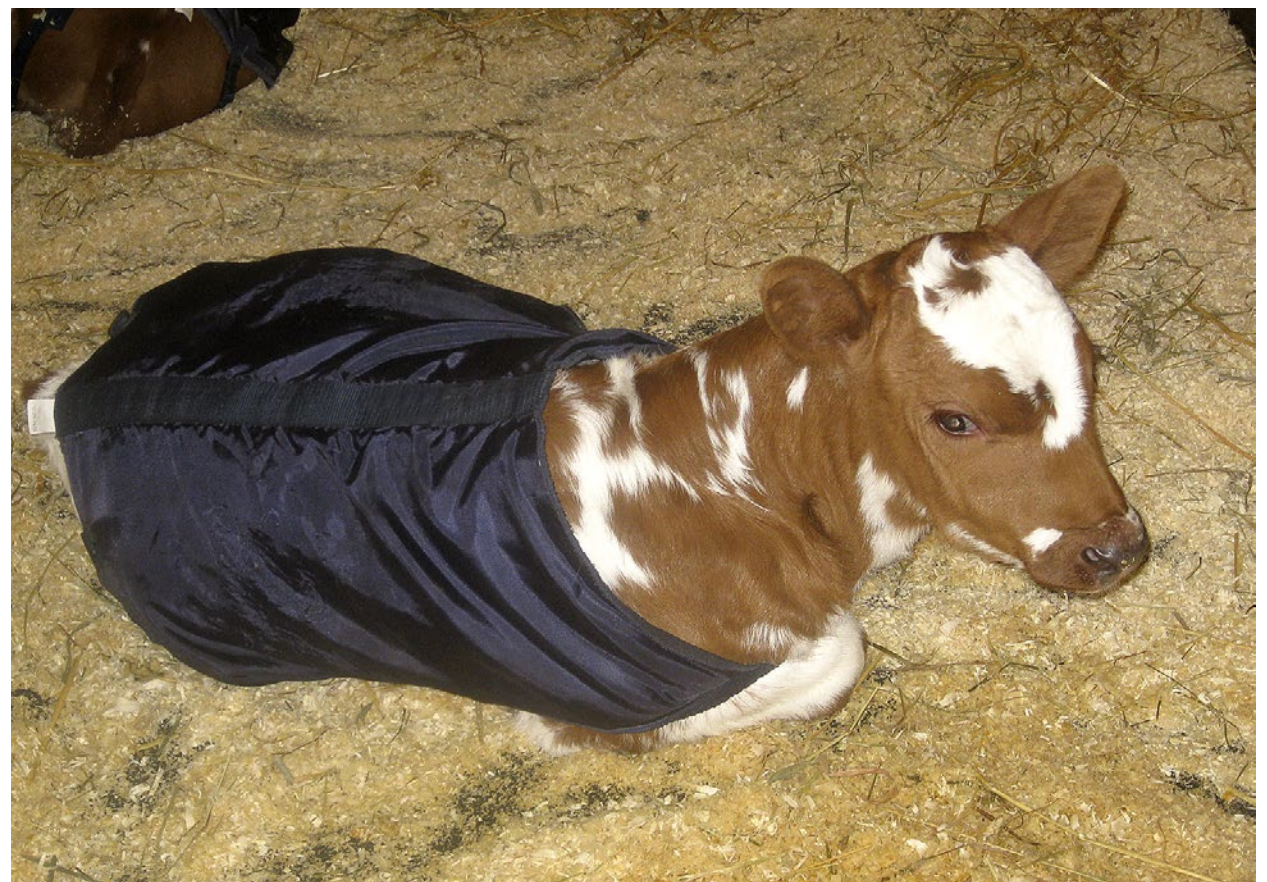
Fyysisen navettatyön keventyessä työaika jää enemmän muuhun. Perusasioiden tärkeys ei muutu, juotettiinpa vasikat käsin tuttiämpäristä tai juottoautomaatista. Hy-

gienä maidon käsittelystä astioiden puhtauteen on tärkeää tautipaineen hallitsemisessa. Juottoautomaatin juottokäyrät on hyvä tarkistaa, jotta maitomäärät ovat sellaisia, kuin on suunniteltu. Huolehditaan, että maito on sopivan lämpöistä (38–40°C) ja maitojuomassa sekoitussuhde on oikea. Jotta pikkuisista kehittyä hyviä märehäijöitä, vettä ja rehua on oltava vapaasti saatavilla.

Johanna Malinen

IRMA LEPPÄLÄ

Kun mietitään vasikanjuottotyötä helpottavia ratkaisuja, olemassa olevat tilat ja esimerkiksi vasikoiden sijoittelu tuotantorakennuksessa ratkaisee paljon. Markkinoilla on tarjolla automaatteja ja vaunuja, lisäksi imettäjälehmät ovat tiloilla yleistyneet.

PELTOJEN VESITALOUS KUNTOON LUOTETTAVASTI

> HYÖDYNNÄ SALAOJITUKSEN KOHONNUT INVESTOINTITUKI NYT!

Maveplan tarjoaa peltojen laadukkaat kuivatussuunnitelmat. Teemme tilakohtaiset sekä useita tiloja käsittävät kuivatusratkaisut.

> Salaojasuunnitelmat

Kokeneet salaojasuunnittelijamme tekevät salaojasuunnitelmat tilan tarpeisiin sopivaksi.

> Salaojakartat mobiililaitteisiin

Ojien paikantaminen helpottuu ja kartat kulkevat aina mukanasi kännykässä

> Valtaoja- ja putkitussuunnitelmat

Valtaojien kunnostushankkeiden suunnittelu ja putkitussuunnitelmat.

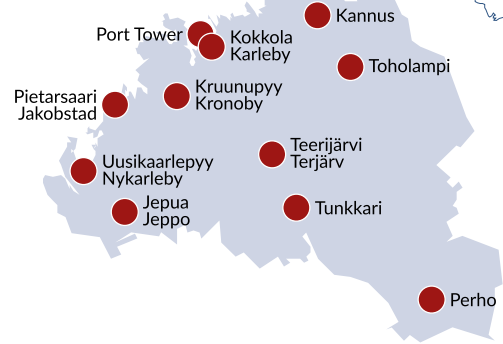
Ota yhteyttä lähimpään asiantuntijaan, me palvelemme.

- > Sikkilä Markus 050 590 9735
- > Hihnala Seppo 040 028 3570
- > Niemelä Markus 044 741 4339

Pohjustamme unelmia

www.maveplan.fi

Laadukas työterveyshuolto on yritykselle kannattava investointi

Tarjoamme maatalousyrittäjille monipuolisia ja joustavia työterveyspalveluita sekä nopea-aikaista apua terveys-haasteisiin. Tukenanne on moniammatillinen tiimi, joka on erikoistunut maatalousalan työoloihin.

Palvelemme Kokkolan, Pietarsaaren ja Lesti- ja Perhonjokilaakson alueella 1 600 yritystä, 1 000 yrittäjää ja maanviljelijää sekä 27 000 henkilöasiakasta kaikilta toimialoilta.

Ota yhteyttä:
Sirpa Peltola, sirpa.peltola@tyoplus.fi
puh. 040 804 5304
www.tyoplus.fi

Nurmisiemenseokset huippulajikkein Pohjanmaalta

NUUTTI^{BOR} -timotei

Laadukkaan nurmirehun perusta

Nuutti-timotei tuottaa suuren sadon ja sillä on korkea ja kestävä D-arvo. Säilörehun hyvä laatu pienentää tarvittavaa väkirehumäärää, millä on suuri taloudellinen merkitys.

EEVERT^{BOR} -nurminata UUTUUS!

KAROLINA^{BOR} -ruokonata

RIIKKA^{BOR} -englanninraiheinä

SAIJA^{BOR} -puna-apila

Meiltä
myös meijereiden
vaatimukset
täyttävät
nurmiseokset!

**Pelto
siemen**
Viljelijältä viljelijälle

J. KÄLDMAN KB
Bredarholm 59, 68870 Edsevä
p. 0500 448 231, kaldman@agrolink.fi

TeeJii Pyykkönen Oy on nyt

Paltek metal Oy

Palvelut

- * Laserleikkaus
- * Särmäys
- * Sorvaus ja jysintä
- * Hitsaukset
- * Hiekkapuhallus
- * Pulverimaalaus
- * 3D-suunnittelu

JiiTee -tuotteet

- * Tornit
- * Täyttöpurkaimet
- * Varaosat
- * Täyttölietsot
- * Imurit
- * Rehuleikkurit
- * ja paljon muuta

Pöyliöjärventie 5, 98120 Kemijärvi
Puh. 050 3313 678, mika.palojarvi@paltekmetal.fi
paltekmetal.fi

Varautuminen sujuvoittaa töitä Krekilän tilalla

Timo ja Veijo Krekilä hoitavat lehmät, rehustuksen ja siistimisen ja **Hanna-Mari Krekilä** vasikat. Peltoissa tehdään yhteistyötä muutamien karjatilan kanssa. Työmaalla puhutaan paljon ja jaetaan tietoa. Tilan yhteiseen sähköpostiosoitteeseen on ohjattu kaikki tilanpitoa koskeva sähköposti. Ajatuksena on, että kaikkien on hyvä osata kaikkea. – Kerran Veijon jalka jäi puristukseen traktorin työkoneen alle, joten oli hyvä, että osasin käyttää traktoria ja jalka saatiin pois, muistelee Hanna-Mari. Perheen pojat, tytöt ja tyttöjen poikakaverit ovat kaikki opetettu mahdollisiin tuuraustilanteisiin. On tärkeää, että ihmiset maltetaan perehdyttää kunnolla kulloiseenkin työhön. Eikä saa olettaa, mitä toinen tietää ja osaa. Varahenkilöt myös tietävät olevansa varahenkilöitä. – Työohjeet ovat välttämättömiä, jotta tuuraaja osaa työn ja lomalainenkin saa lomailta huolettomasti. Nyt suunnitelmissa on videoida vasikkatyöohjeita QR-koodin taakse tai navetan tietokoneelle, kertovat Krekilät.

Timo Krekilä opastaa veljenpoikia auraustöissä.

Työhyvintointi ja työturvallisuus

Omistajat kuuluvat työterveyshuoltoon, jossa ulkopuolinen katsoo tilakäynneillä esim. kuormitusta ja arvioi työturvallisuutta mm. kulkureittien esteettömyyden näkökulmasta. Tilakäyntejä voi välivuosina tehdä maatalouden asiantuntija tai työfysioterapeutti. – Vaikka koneet tekevätkin paljon raskainta toistotyötä, pitää ihmistenkin olla kunnossa, joten harastamme mm. lenkkeilyä, toteaa tilanväki. Työturvallisuus otetaan tosissaan ja kehittämisen kohteet laitetaan pikaisesti kuntoon. Tavaroiden etsimien turhauttaa, joten jokaiselle tavaralle on mietitty oma paikkansa. Joka päivä tarvittavat kampeet pidetään kunnossa ja omassa työpisteessä, jossa ne ovat helposti käytettävissä. Esim. kolmiokolat ovat varteen värikoodattuja, jotta ne pysyisivät omilla varastopaikoillaan. Harvemmin tarvittavat varaosat voivat olla varastossa.

Sähköä ja vettä

Automaattilypsytilalla tärkeää va-

rautumista on myös varaenergiasta huolehtiminen. Krekilän varavirtajärjestelmää lisäpolttoainesäiliöineen koekäytetään aika-ajoin, jotta esim. akun virta säilyy. Koko porukka voi olla mukana, jolloin varmistetaan, että kaikki osaavat laitteita käyttää.

Tilanväkeä askarruttaa mahdollinen veden katkeaminen, kun päivittäinen vedenkulutus on 11 kuutiota. – Kylältä löytyy isompakin vesikärry, mutta jos vesikatkos on pidempi ja koskee useampaa eläintilaa, olisi jo vaikeampaa saada kaikelle karjalle ja pesuun riittävästi hyvälaatuista vettä, miettivät Krekilät.

Varaudu hyvän sään aikana

Krekilän tilalla käytetään ProAgrin viljelysuunnittelua, EU-tukineuvontaa ja ruokinnan suunnittelua, joten niissä asioissa varautumises-

Kälviäläisen MTY Krekilän vuonna 2016 valmistuneessa pihattossa lypsää kolme robottia ja neljännelle on paikkavaraus. Unelmassa on tehdä nuorkarjalle tilat ja pieni navettalaajennuskin. Tilakoko ja eläinmäärä ovat sitä luokkaa, että varautumista on ollut pakko miettiä, jotta arki olisi jouhevaa.

sa luotetaan asiantuntijaan. Kirjanpito on ulkoistettu ja käytössä on sähköinen tilitoimistopalvelu. – Tarkistamme vielä varahenkilöt mm. pankkiasioille, veroille, hankinnoille sekä eri sovelluksille käyttäjätunnuksineen ja salasanoineen, kertovat Krekilät. Samalla tarkistetaan maatalon sopimusten sekä yhteisten käyttötilien ja pankkikorttien sopimuksetkin. Pienillä sanoilla kuten ja, sekä, tai, voi olla merkittävä vaikutus, jos taitavas tipahtaa.

Liisa Koskela

ProAgria Keski-Pohjanmaan maitomarkkinakatsaus

Ennuste maidon hinnasta Suomessa

Maitojalosteiden ja maidon markkinahinnat tulevat jatkossakin vaihtelevaan. Arvioimme, että Suomessa maidon tuottajahinta pysyy nykyisellä korkealla tasolla niin kauan, kuin tuotantopanosten hinnat pysyvät korkealla, arviolta vuoden 2023 loppuun asti. Samansuuntaiseen arvioon on päättynyt myös PTT. Oletamme maidontuotannon lähtevän laskuun, koska kustannusnousu pitää maidontuotannosta luopuvien tilojen määrän korkeana (+10 %), samalla keskituotokset alenevat. Lehmien keskituotos on kääntynyt laskuun vuoden 2022 huhtikuussa. Tuotantokustannusten ja maidon hintakehitykset vaikuttavat niin tuotannon kasvatus- kuin lopetushaluihin.

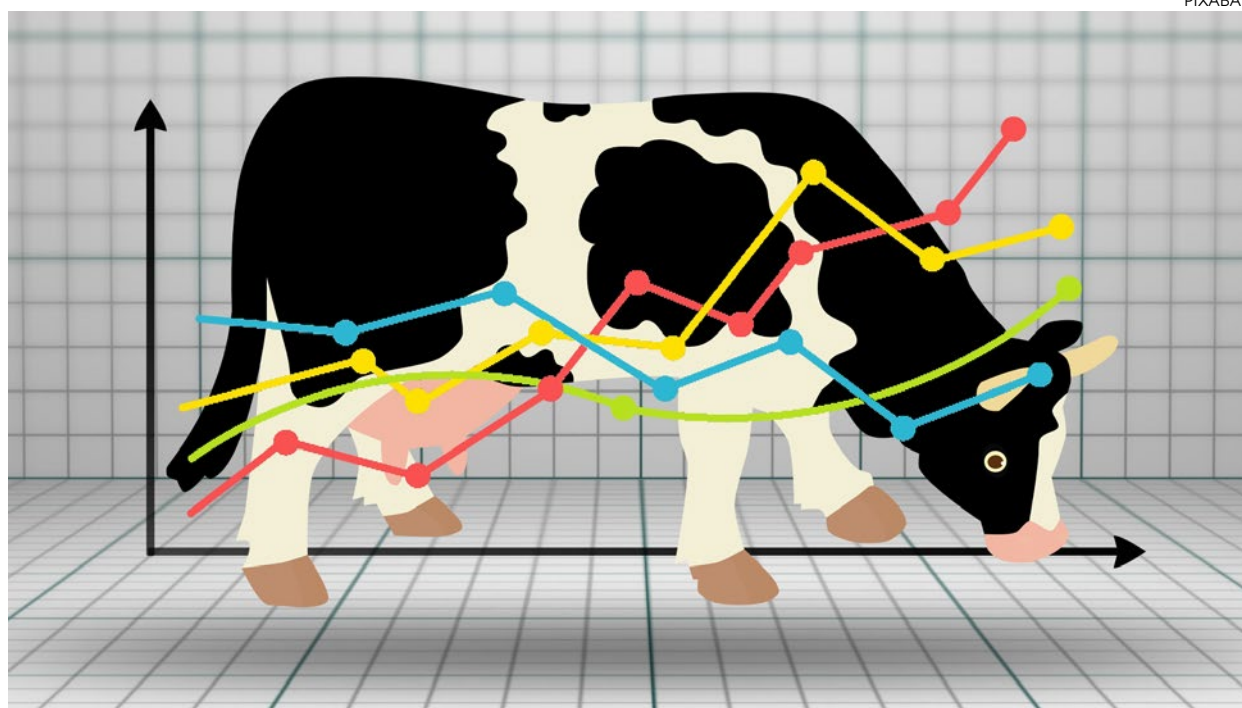
Hinnat meillä ja muualla

Kotimaan hintatason pysymistä korkealla puoltaa se, että energiahinta Euroopassa pysyy korkeana. Suomalaisella maitojauheella ja voilla on parempi hintakilpailukyky vientimarkkinoilla muihin EU-maihin verrattuna, niin kauan kuin sota Ukrainassa jatkuu. Sen jälkeen tilanne muuttuu. Kotimaan maidonhintaa alentavat kasvava tuotanto, kulutuskysynnän muutos ja heikentyminen, yhä jatkuva korona, koron nousu sekä taantuma. Ylläpitävä tekijä on sodan jatkuminen. Inflaation pysyminen korkealla tasolla mahdollistaisi maidonhinnan lisänoyset, mutta näillä näkymin maidon hinnannousut tulisivat todennäköisesti jäämään alle tulevien kustannusten nousun.

EU:n Milk Market Situation -raportissa todetaan, että tällä hetkellä maailmassa kaikkein heikoin vientikilpailukyky on EU:lla. Valion hinnoittelumallilla maidon B- ja C-hintoihin sekä suomalaisella energian alemmalla hintatasolla vienti Suomesta on nyt kannattavampaa muualle Eurooppaan kuin ennen. Tilanne säilyy niin kauan kuin EU:n energiahinta on nykytasolla.

Tuotantomäärän vaikutus hintaan

Mitä suurempi omavaraisuusaste maidontuotannolla Suomessa on, sitä parempaa vientihintakilpailukykyä suomalaiselta tuotannolta vaaditaan. Tuotannon alentuminen tukisi nykyistä maidon hintatasoa vientitarpeen vähentyessä.

PIXABAY

Todennäköisyydet maidon eri keskihintatasoille eri vuosina ja niiden perusteet:

vuosi\maidonhinta	38 / 44 snt/l	35 / 41 snt/l	32 / 38 snt/l
2018–2021 / 2022	10 % / 10 %	50 % / 60 %	40 % / 30 %
2018: 38,45 snt/l 2019: 38,61 snt/l 2020: 39,09 snt/l 2021: 39,56 snt/l	Kiina ja Venäjä tuovat, EU:n ja Suomen tuotanto laskussa.	Kiina tuo ja Venäjä ei tuo, EU:n ja Suomen tuotanto nousee.	
vuosi\maidonhinta	48 snt/l	44 snt/l	40 snt/l
2023 ka 47,6 snt/l	90 %	10 %	0 %
Ennusteen vaatimukset	Kiina tuo ja Venäjä ei tuo, EU:n ja Suomen tuotanto alenee. Inflaatio on > 4 %.	Kiina tuo ja Venäjä ei tuo, tuotanto EU:ssa kasvaa ja Suomessa alenee. Inflaatio on noin 2 %.	Kiina ja Venäjä eivät tuo, tuotanto EU:ssa kasvaa ja Suomessa ennallaan. Inflaatio on alle 2 %.
2024> ka 44 snt/l	10 %	80 %	10 %
Ennusteen vaatimukset	Kiina ja Venäjä tuovat, tuotanto EU:ssa ja Suomessa laskee, inflaatio on yli 4 %.	Kiina ja Venäjä tuovat, tuotanto EU:ssa kasvaa ja Suomessa laskee, inflaatio on n. 2 %.	Kiina ja Venäjä eivät tuo, tuotanto EU:ssa nousee ja Suomessa ennallaan, deflaatio.

Kun maidon vuosituotanto alenee 2 mrd litran tasolle, hintataso pysyy 40–50 snt/l välillä vaihdellen kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Ennustetaulukkomme ennusteissa maidon hinnalle oletuksena on, että Venäjän sota Ukrainassa päättyy vuoden 2023 aikana. Mahdollisesti pitkittyvät sota ja ko-

ronapandemia sekä taloustaantumia aiheuttavat epävarmuutta ennusteeseen. Mikrobimaito on musta joutsen, jonka tuleamista ja vaikutuksia seuraamme mielenkiinnolla.

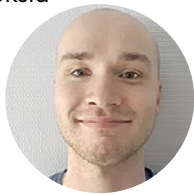
Lähteet: Alma Talent, Arla Foods ja Suomi, Asiakastieto, EU Milk Market Observatory, Luke, Valio, PTT

ProAgria Keski-Pohjanmaan talousasiantuntijat Heikki Ojala, Matias Parpala, Jouni Ingalsuo, Juha Nivala, Jouni Huhtala

Yrittäjätulo

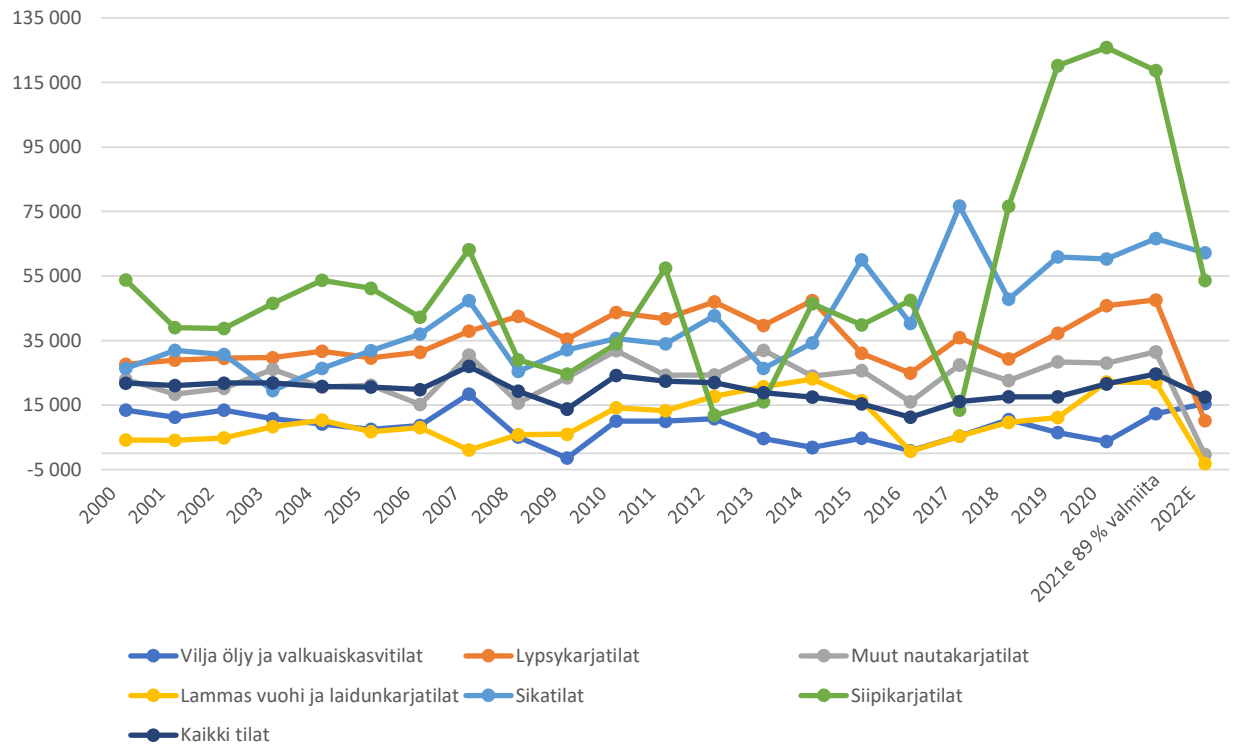
Yrittäjätulo on yrittäjän tuloista kuvaava tunnusluku. Yrittäjätulo lasketaan maataloudesta saatavista tuotoista vähentämällä maatalouteen kohdistuvat muuttuvat ja kiinteät kulut, poistot ja velkojen korot. Yrittäjätulo kuvaa sitä osaa maataloudesta syntyvistä tuotoista, joka lopulta jää korvaukseksi yrittäjän omalle työlle ja omalle pääomalle. Yrittäjätuloa käytetään pohjana laskettaessa esimerkiksi yrityksen kannattavuuskerrointa.

Oheisessa taulukossa on esitetty yrittäjätulon kehitys eri toimialoittain Luonnonvarakeskuksen kannattavuuskirjanpito-tilojen aineiston perusteella. Vuodet 2000–2020 ovat kokonaisuudessaan kirjattu, vuodelta 2021 on kirjattu 89 % tiloista ja vuosi 2022 on Luken ennuste. Vuoden 2022 luonnonvarakeskuksen ennusteen pohja-aineistona on käytetty 333 kannattavuuskirjanpito-yrityksen tilinpäätöksiä vuodelta 2021 ja 424 yrityksen tilinpäätöksiä vuodelta 2020.

Matias Parpala

Yrittäjätulon kehitys tuotantoaloittain

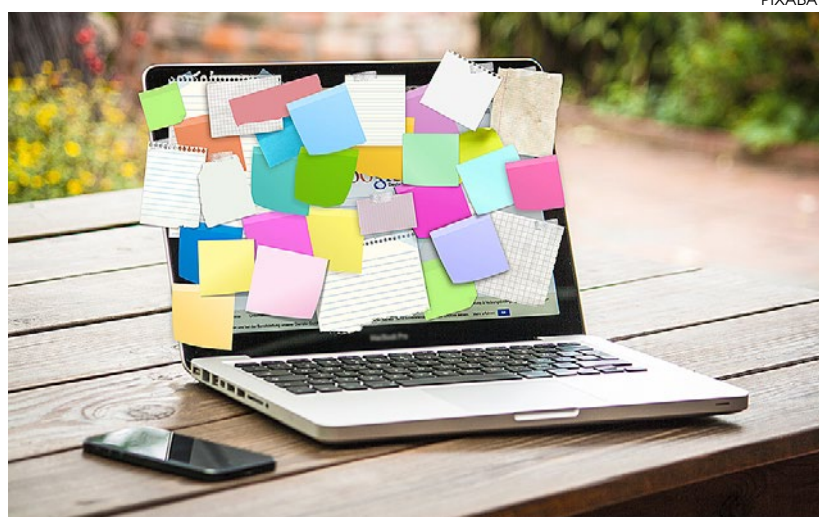
Lähde: Taloustohtori. Maa- ja puutarhatalous -palvelu (luke.fi/taloustohtori).
Aineisto: Luke kannattavuuskirjanpitolokset. 26.1.2023.

Maidon yksikkökustannuslaskelma avuksi kustannusten hallintaan

Kannattavan maidontuotannon perustana on maidosta saatavan myyntihinnan ja yksikkökustannusten suhde. Tuotantopanokset pyritään muuttamaan mahdollisimman tehokkaasti tuotokseksi. Mikäli maidosta saatava tuotto on suurempi kuin maidon tuotantokustannus, tuotanto on kannattavaa. Jokaisen maidontuottajan kannattaa selvittää oman tilan maidon tuotantokustannus. Se auttaa kohdentamaan toimenpiteitä oikeisiin paikkoihin kustannusten pienentämiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Kehitettävien osa-alueiden tulisi palvella koko yrityskokonaisuutta.

Omat kustannukset

Kannattaa keskittyä niihin asioihin, joihin voi itse vaikuttaa ja suunnata katse hieman pidemmälle. Maidon yksikkökustannuksen laskeminen tilakohtaisesti varmistaa, että päätöksenteon pohjana ovat oikeat ja luotettavat tiedot, jolloin kehittämistoimenpiteet osataan

kohdistaa oikeisiin asioihin. Minun Maatilani -ohjelmasta löytyy maitotilayrittäjien käyttöön tarkoitettu helppokäyttöinen maidon yksikkökustannuslaskelma, jonka avulla yrittäjä tai asiantuntija voi laskea tilan maidontuotannon tuottoja ja kustannuksia. Laskuri on ilmainen tuotosseurantatiloille ja valiolaisille tiloille.

€/lehmä ja snt/l -vertailut

Maidon yksikkökustannuslaskelma tehdään vuositasolla ja laskelman avulla yrittäjä saa selville, mitä maitolitrin tuottaminen hänen tilallaan maksaa ja kattavatko toiminnasta saadut tulot aiheuttamansa kulut. Maidon yksikkökustannuslaskelmassa otetaan huomioon maidon-

tuotannon, maidontuotantoon liittyvien eläinten kasvatuksen ja hoidon sekä niihin liittyvän rehuntuotannon tuotot ja kulut. Tällöin €/lehmä ja snt/litra -muodossa olevia tunnuslukuja voidaan vertailla tilojen kesken. Tila voi vertailla omia tuloksiaan eri vuosilta. Vertailua voi tehdä myös muihin tiloihin karjakoona ja lypsyjärjestelmän perusteella. Lisäksi laskelma kertoo maidon nettokustannuksen, joka kuvaa hintaa, joka maidosta täytyy vähintään saada, jotta kaikki kulut tulevat katetuksi.

Laskuri antaa mahdollisuuden myös skenaroida tulevaa. Ennakointi ja muutoksiin varautuminen on helpompaa, kun on voinut haarukoida erilaisia tulevaisuuskuvia ja miettiä niiden pohjalta vaihtoehtoisia toimintamalleja ja ratkaisuja. Mittaamalla tuloksia vuosittain, saa tärkeää tietoa siitä, miten prosesseissa on edistytty.

Hanna Mäki-Asiala

Verotilinpäätös 2022

Esitäytetty veroilmoitus on syytä tarkistaa aina ja lisätä siihen uupuvat vähennykset ja tulot. Se kannattaa tehdä OmaVerossa, koska siellä se on helpointa. Erityisesti maatalousyhtymien tulee tarkistaa esitetyt veroilmoitukset hyvin huolella keväällä, samoin kuin veropäätökset syyskesällä. Eniten virheitä on korkojen vähentämättä jättämisessä ja nettovarallisuuden laskennassa, molemilla on suuri merkitys verotuksen määrään. Vastuu virheiden korjauksista on yrittäjillä, ei verottajalla. Maatalousyhtymien on hyvä laittaa postiin 2-lomakkeen teon yhteydessä 50B-lomake, jolla ilmoitetaan yhtymän osakkaan yhtymään kohdistuvat maatalousvelkojen korot ja määrät, jolloin ne toivotavasti tulevat oikein esitetyille verolomakkeelle.

Verosuunnittelu vaatii henkilökohtaiseen tulonlähteeseen liittyvien vähennysten ja lisätulojen selvityksiä jo maatalouden tilinpäätöksen teon yhteydessä, mm. kotitalousvähennykset, matkakulut, luovutusvoitot ja pääomatulot vuokrahuoneistoista, vaikka niitä ei liitetä 2-lomakkeen mukaan. Selvitysliitteet annetaan aikanaan esitetyt veroilmoituksen mukana tai ne voi käydä lisäämässä aikaisemmin OmaVerossa kohdassa Tulojen ja vähennysten ilmoittaminen. Verotuksen suunnittelun takia ne täytyy kuitenkin tietää tilinpäätöksen yhteydessä, joten on järkevää laittaa selvitykset henkilön OmaVeron samalla kerralla kuin tekee 2-lomakkeen.

Verotuksen suunnitelmallisuus

Vuoden 2022 verotukseen voi vaikuttaa enää pääomatulo-osuuden määrittämisellä joko 0 %, 10 % tai 20 %:ksi, käyttöomaisuuden poistomäärillä sekä tulontasausvarauksen käytöllä. Käytettävissä on myös laskennallisia ja arvionvaraisia vähennyksiä, kuten työhuone- ja moottorisahavähennys, mutta niiden vaikutus on pieni. Merkittävien vähennyksistä on matkakuluvähennys, mikä vaatii ajopäiväkirjan ylläpitoa. Nyrkkisääntönä voi sanoa, että se kannattaa.

Verotuksen päätavoite tulee olla vuosittain tasaisesti kasvava verotettava kokonaistulo. Veropelko voi johtaa siihen, että työstä ei saa kunnon palkkaa, koska ei ole halua nostaa verotettavaa tuloa. Ajattelutapa alentaa maatalousyrittäjän tuntipalkkaa laajentavilla tiloilla, kun työ lisääntyy, mutta tulos ei.

Poistojen määrittäminen

Pitkällä tähtäimellä ei ole taloudellisesti eikä verotuksellisesti järkevää tehdä koneista ja rakennuksista etupainotteisia poistoja, vaan poistoprosentti pitää suhteuttaa investoidun koneen tai rakennuksen suunnitelmanmukaiseen käyttöaikaan. Tällöin poistoja riittää investoinnin tuottoajalle ja verottaja osallistuu hankinnan kuoletukseen isommalla prosentiosuudella, kuin täysiä poistoja käytettäessä. Tämän vuoksi vuosille 2020–2023 myönnettyä uusien koneiden tuplapoistomahdollisuutta (50 %/v) ei ole järkevää käyttää lainkaan, varsinkin jos hankinta on tehty velkarahalla.

Perussääntö on, että poistot eivät ylitä lyhennysten määrää. Tällöin tilan nettovarallisuus ei heikkene, vaan paranee. Nyrkkisääntö rakennuksille sopivasta poistoprosentista on 7 % ja koneille 15 %. Nämä poistotasot vastaavat 14,5 ja 6,5 vuoden käyttöaikoja. Investointeihin otettujen lainojen lyhennykset on syytä pitää samassa tahdissa poistoaikojen kanssa, jottei jouduta maksamaan poistot ylittävien lyhennysten osalta lisäksi veroakin.

Vuosien 2020–2023 kohdenneulle uusien koneiden tuplapoistoille ei maatalouden verosuunnittelussa ole tarvetta. Perustetta sille ei ole maatalouden tuloksentekevyynekään puolesta nyt, eikä tuleva-

na vuonnakaan. Veroja ei kannata säästää väärässä paikassa eli alhaisilla tulotasolla. Etenkin alle 28 700 € ansiotulotasolla poistojen verohyöty jää hyvin alhaiseksi (n. 20 % tasolle tai alle).

Lainaraha kannattaa neuvotella tasalyhennyslainaksi annuiteetti- tai tasaerälainan sijaan, koska sillä poistot on helpompi tasoittaa vastamaan lyhennyksiä. Lisäksi tasalyhennyslainassa korkomenokin on alhaisempi.

Tulontasausvaraus

Tulontasausvarauksista tulisi käyttää vain verotettavan tuloksen vuotuisten vaihteluiden tasaamiseen. Varauksen käyttäminen investointeihin synnyttää piilevää verovelkaa, joka tulee myöhemmin maksettavaksi. Jos tasausvarauksista käytetään investointeihin, on puolet varauksen määrästä laitettava talteen, jotta varukseen liittyvä piilevä verovelka pystytään aikanaan hoitamaan.

Epäedullisimmin tulontasausvarauksista käytetään silloin, kun se kohdennetaan koneisiin tai rakennuksiin, jotka hankitaan velkarahalla. Kun 10 000 € kone on hankittu velaksi ja se poistetaan varauksella nolliin, joudutaan lyhennykset hoitamaan täysin verotettavalla tulolla. Kun ei ole poistoja, ei ole verottomia tulojakaan, joilla lyhentää velkaa ilman maksuvalmiusongelmaa. Lyhentäkseen

eurolla velkaa, on eurosta pitänyt maksaa jo vero, eli 10 000 € lyhennys syö tilan tuloksesta pahimmillaan 20 000 € marginaaliveron tasosta riippuen. Ei ole ihme, jos tila joutuu maksuvalmiusongelmiin!

Jos investoinnin pystyy tekemään täysin omalla rahalla, ei tasausvarauksista käytettäessä synny piilevää verovelkaa. Vain kannattavan tilan voi ajatella käyttävän tasausvarauksista näin, mutta silloinkin mieluiten pienimpien poistoprosenttien kohteisiin ja sielläkin mieluiten salaojiin, koska se ei vaikuta negatiivisesti nettovarallisuuteen.

Paras tulontasausvaraustapa

Vuonna 2022 kannattaa tulouttaa aikaisempien vuosien aikana kertyneitä tasausvarauksia suoraan tuloksi, jos tulostasoa on alentunut vuodesta 2021. Tällöin saadaan siirrettyä verotusta korkeammasta veroasteesta matalampaan (esim. vajaasta 50 %:sta jopa alle 30 % tasolle). Tällä hetkellä tilojen tulokset näyttävät olevan aivan edellisvuosien tasoa, mutta vaihtelua toki esiintyy. Tulevat vuodet voivat olla nykyisellä kustannusrakenteella huonompia kuin aikaisemmat vuodet, etenkin kun vuoden 2023 osalta tapahtuu tukien siirtymää seuraavalle vuodelle reilu 100 €/ha ja luomutiloilla yli 200 €/ha. Siirtymä on vajaa kolmannes peltotu-

VERO-ESKO 2022	Maatilan 60 000 € tulos yhdelle eri nettovarallisuuksilla				
	2022	2022	2022	2022	2022
Maatalouden tulos €	60000	60000	60000	60000	60000
Nettovarallisuus €	0	50000	100000	150000	200000
Pääomatulo 0 / 10 / 20 %	20	20	20	20	20
Muut pääomatulot yht. €	0	0	0	0	0
Pääomatulot yhteensä	0	10000	20000	30000	40000
josta yrittäjä %	100	100	100	100	100
Ansiotulo maatalous €	60000	50000	40000	30000	20000
josta yrittäjä %	100	100	100	100	100
Muu ansiotulo yrittäjä €	0	0	0	0	0
Muu ansiotulo puoliso €	0	0	0	0	0
Ansiotulot yhteensä €	60000	50000	40000	30000	20000
josta yrittäjä €	60000	50000	40000	30000	20000
josta puoliso €	0	0	0	0	0
Vero yhteensä €	19925	18354	16778	15622	14966
Vero yhteensä kaikki tulot %	33,2	30,6	28,0	26,0	24,9
Lisätulon vero-%/Poistohyöty-%	46	43	40	35	33
Vero-% huomioiden yrittäjävähennys	31,5%	29,1%	26,6%	24,7%	23,7%
Veroetu %-yks yrittäjävähennyksestä	1,7%	1,5%	1,4%	1,3%	1,2%
Erotus vähemmän veron vaihtoehtoon	4959	3388	1812	656	0

kien määrästä. Viimeistään vuonna 2023 lienee hyvä, ellei jopa paras hetki tasausvarausten tuloukselle.

Tasausvarauksia tehdään sen vuoksi, ettei siltä tulon osalta haluta maksaa korkeaa veroa. Alhaisen tuottajahinnan aikana on järkevää maksaa vero aikaisempien vuosien siirretystä tulosta. Jos varauksen jättää tulouttamatta, tilalla ei välttämättä ole mahdollisuutta leikata tulosta, kun tulostasoa seuraavan kerran nousee. Tilan verotettavaa tuloa ei myöskään kannata laskea niin alas kuin tuottajahinnan alenema antaisi varaa, vaan purkaa kertyneitä tasausvarauksia tuloksi, ja lisäksi alentaa poistoja, jotta voi kerryttää nettovarallisuutta seuraavaa tuottajahinnan nousukautta varten. Hyvällä nettovarallisuudella tuloksen nousun verotus saadaan hoidettua kevyellä, jopa reilusti alle 30 % keskimääräisellä verotasolla. Tilan korkea nettovarallisuus on edullista silloinkin, kun tila yhtiötetään.

Varauksen purkaminen suoraan tuloksi on edullista myös, kun on suuria yksittäisiä suoria rahameinoja polttoöljyssä, kalkituksessa, ojituksessa, teiden, koneiden tai rakennusten kunnossapitokuluissa yms. Tuloutuksen avulla kuluja voidaan myös jaksottaa verotuksessa useammalle vuodelle eli menon koko tuottoajalle, esim. jos on ostanut lannoitteet tuplana, voi tulouttaa tasausvarausta puolet menon määrästä hankintavuodelle.

Varausta voi käyttää verotettavan tuloksen tasaamiseen myös katovuoden aiheuttamien myyntitulojen notkahduksen takia, mutta varauksia on täytynyt sitä ennen tehdä. Samoin, jos rehujen hankintamenot nousevat nopeammin kuin myyntitulot kotieläintaloudessa, kustannusten nousun vaikutusta voidaan tasata tasausvarausta tulouttamalla.

Maatilan kannattaa pitää tasausvarauksia sisässä kolmelle vuodelle jaksotettuna n. 10 % liikevaihdosta. Varauksia tehdessä tulosta ei kannata turhaan alentaa, vaan kannattaa alentaa poistoja niin, että tulos säilyy normaalitasolla. Eli 200 000 € liikevaihdolla oleva tila tekee kolmena peräkkäisenä normaalivuonna 6 500 € varauksen, joita se neljänestä vuodesta eteenpäin vain ylläpitää, voidakseen käyttää varausta huonon vuoden tulon tasaukseen. Tulostason ylläpitämiseksi kannattaa vastaavasti alentaa poistoja, mikä nostaa seuraavan vuoden pääomatulo-osuutta, joka alentaa verotusta. Järkevää on myös se, että tasausvarauksia on sisässä vain kahden edellisen vuoden osalta, jotta ei ole pakko tulouttaa kolmannen vuoden tasausvarauksia tuloksi, jos seuraava vuosi onkin hyvän tuloksen vuosi, esim. tuotteiden myyntihinnan nousun takia.

Pääomatulo-osuus

Pääomatulo-osuus lasketaan net-

tovarallisuuden perusteella ja siksi on tärkeää, että kaikki siihen vaikuttavat tekijät on ilmoitettu oikein 2-lomakkeella. Yleisin puute on se, että maatalousmaan ja tuotantorakennusten rakennuspaikan arvoa ei ilmoiteta ollenkaan.

Vuodelta 2021 maatalousmaan ja tuotantorakennusten rakennuspaikan arvo löytyy veropäätökseltä. Maatalousyhtymillä vastaava tieto on joko yhtymän omassa veropäätöksessä vuodelta 2021 tai joskus osakkaan omassa veropäätöksessä. Rakennuspaikan arvo löytyy vuoden 2022 kiinteistöveroilmoitukselta ja sekin kannattaa ilmoittaa maatalousmaan arvoksi nettovarallisuutta lisäämään.

Nyrkkisäännön mukaan kannattaa valita pääomatulo-osuudeksi se tuotto-oletama (0, 10 tai 20 % nettovarallisuudesta), jolla ansiotulo-osuus muodostuu lähimmäksi 19 200 € henkilöä kohti.

Arvionvaraiset vähennykset

Selvityksiin perustuvia vähennyksiä on useita, joista merkittävin on oman auton käyttökulut. Yksityistalouden varoihin kuuluvan auton kustannukset saa vähentää samoin perustein kuin sen käyttö korvattaisiin palkansaajalle. Edellytyksenä on, että matkoista on pidetty ajopäiväkirjaa. Ajopäiväkirjasta selvittää matka-aika, matkareitti, matkan pituus ja ajon tarkoitus. Korvaus on 0,46 €/km. Peräkärryn vedosta saa seitsemän sentin ja kyydissä olevasta lisähenkilöstä kolmen sentin korotuksen kilometriltä.

Jotta kuolinpesän ja maatalousyhtymän osakkaat saisivat vastaavan korvauksen (0,46 €/km), on kuolinpesän ja yhtymän täytynyt maksaa korvaukset osakkeille heidän esittämänsä laskun perusteella verovuoden loppuun mennessä. Korvaukset ovat osakkaalle verovapaita ja ne vähennetään maatalouden palkkausmenoina. Jos matkakuluja ei ole korvattu, vähennetään maatalouteen kohdistuvina menoina matkakuluja vain 0,3 €/km. Kuolinpesän lesken matkakulut vähennetään normaalisti maatalouden menoina.

Jos matkan kohde ei ole tilapäinen, vaan esimerkiksi hiehoille vuokrattu navetta, jossa käydään päivittäin, matkakulut vähennetään esitetyllä veroilmoituksella työmatkakuluna. Vähennysoikeus on silloin 0,3 €/km. Työmatkavähennyksessä on 750 € omavastuuosuus.

Luontoisetujen arvo perustuu todellisiin menoihin tai arvioon, jona voidaan käyttää vahvistettua ateriaedun verotusarvoa (7,15 €/ateria). Annettujen etujen määrästä ja saajista tulee olla selvitys.

Maatalouden tulohankintaan liittyvien, tavanomaisten toimintalueen ulkopuolelle tehtyjen, tilapäisten matkojen ns. ylimääräiset elantokustannukset voidaan vähentää yrittäjäpäivärahana. Vähennyksen määrä on yli 6 tuntia

Muista myös nämä

- Vuosimenoksi hyväksytään alle 1 000 € konemenot ja alle 2 500 € rakennusten korjausmeno.
- Koneiden, rakennusten ja salaojien alle 1 200 € menojäännösarvo voidaan poistaa kerralla. Metsätalouden pienen hankinnan tai menojäännöksen kertapoiston raja on nyt nostettu 600 euroon.
- Ulkomaanpäivärahoja 2022: Alankomaat 72 €, Brasilia 59 €, Britannia 68 €, Irlanti 67 €, Kanada 71 €, Ranska 70 €, Ruotsi 63 €, Saksa 66 €, Tanska 71 € ja USA 72 €.
- Ulkomaanpäivärahoja 2023: Alankomaat 80 €, Brasilia 77 €, Britannia 73 €, Irlanti 73 €, Kanada 86 €, Ranska 74 €, Ruotsi 66 €, Saksa 71 €, Tanska 77 € ja USA 92 €.
- Matkakustannusten ja elantokulujen korvaukset vuonna 2023: 0,53 €/km, peräkärri + 7 snt/km ja tavarat, joiden paino > 80 kg +3 snt/km, osapäiväraha 22 € ja kokopäiväraha 48 €.

kestäen matkan osalta 20 € ja yli 10 tunnin matkalta 45 € vuorokautta kohti. Matkan keston ylittäessä viimeisen täyden matkavuorokauden 2 tunnilla, vähennys on 20 € ja ylityksen ollessa vähintään 6 tuntia, vähennys on 45 €.

Opintomatkoihin liittyvät matkaliput ja majoitusmenot ovat maatalousverotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Ulkomaan opintomatkojen vähentämisoikeus riippuu matkan sisällöstä. Niistä annetaan yksityiskohtainen selvitys veroilmoituksen yhteydessä. Opintomatoksi hyväksytyt matka oikeuttaa myös ulkomaan päivärahan vähentämiseen. Sen suuruus vaihtelee maan mukaan.

Työhuonevähennyksenä voidaan käyttää muun selvityksen puuttuessa osapäiväisesti työhuonetta käyttävien palkansaajien mukaisesti 460 € vuodessa. Metsätaloudessa se on vastaavasti 230 € vuodessa.

Moottori- ja raivaussahan maatalouskäytöstä aiheutuneina kuluna voidaan vähentää enintään 85 €, eli molemmista yhteensä 170 €. Puun myyntituloerotukseen tulee tehdä vastaava tuloutus, jos saha kuuluu metsäkalustoon.

Moottorikelkan ja mönkijän käytöstä maataloudessa voidaan kuluina vähentää 15 €/h sisältäen peräkärrynkin. Tällöin käyttötunneista ja -tarkoituksesta on oltava luotettava selvitys muistiinpanoissa.

Oikaisuerät ja jaettavat menot

Sähkö-, puhelin-, vesi- ja muut vastaavat menot jaetaan käytön mukaan yksityistalouteen ja eri tulolähteisiin.

Sähkömenoista yksityistalouteen kuuluu nykyisen verohallinnon laskukaavan mukaan 10,8 €/asuin-m². Suositeltavaa on hankkia taloon joko takamittareita tai kokonaan oma mittari. Kaava kun tuo korkean sähkön oikaisuerän, esim. 180 m² talon oikaisuerä on 1 944 €/v, mikä vastaa n. 18 000 kWh vuosikulutusta, kun normaali-kulutus on n. 7 500 kWh.

Jos tietoliikenneyhteyksiä ja puhelinta käytetään pääasiallisesti

maataloudessa ja yksityiskäyttö on vähäistä, käyttömenot voi vähentää kokonaan maatalouden menona. Vanha tulkinta on kuitenkin sopiva: puhelinmenoja jaetaan puhelinlaitteiden (lankapuhelin yksi, matkapuhelin toinen ja laajakajaistaliittymä kolmas) yksityistalouteen 500 € asti ja loput maatalouteen. Maksimituloutus yksityistalouteen on siis 250 €/puhelin. Kyseinen tuloutus vastaa luontoisetujen verotuksen palkansaajan matkapuhelinedun arvoa (20 €) kuukaudessa.

Tietokoneiden, ruohonleikkureiden ja muiden paljon yksityistaloudessa käytettävien omaisuusosien hankintamenosta verottaja hyväksyy vain osan vähennettäväksi maatalouden menona, esimerkiksi puolet.

Lisäksi yksityistalouden, metsätalouden ja muiden tulonlähteiden töistä aiheutuvat kulut traktoriin ja muihin maatalouskoneisiin poistetaan maatalouden tulonlähteestä. Pelkän traktorin käytön tai kalustoon kuulumattomien laitteiden kanssa käytettynä korjauseura on 12 €/h. Suositeltavaa on laittaa koneiden käytön korjauseura vähintään 120 € metsätalouteen ja 120 € yksityistalouteen. Muista tehdä yksityistalouden käytön aiheuttama arvonnäkövero oikaisu.

Pellonraivauksen menot eivät ole vähennyskelpoisia maatalousverotuksessa ja niiden osuus maatalouden vuotuismenoista ja poistoista tulee oikaista pois maatalouden vähennyskelpoisista menoista. Jos on käyttänyt omaa traktoria pellon raivaamiseen, on siitä tehtävä yksityiskäytön korjauseura edellä mainitulla tuntihintaperusteella. Pellonraivaukseen liittyvät alv-menot ovat kuitenkin täysin vähennyskelpoisia.

Järjestelmälliset muistiinpanot vuoden aikana tekevät eri selvitysten teot suhteellisen vaivattomaksi. Jälkikäteen tehtynä se on paljon työläämpää.

Heikki Ojala

Mikään ei ole ilmaista – paitsi kannattavuuskirjanpito

Kannattavuuskirjanpidossa seurataan Suomen maatalous- ja puutarhayritysten talouskehitystä. ProAgria kerää kannattavuuskirjanpilotiloilta maatalouden ja avomaapuutarhatuotannon aineistot. Kannattavuuskirjanpidossa on koko Suomesta mukana noin 720 yritystä, joista ProAgria Keski-Pohjanmaan alueelta noin 30 yrittäjää. Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä ProAgria Keski-Pohjanmaan kannattavuuskirjanpitoasiantuntija **Seija Roimelaan**. Toiminnasta vastaa Suomessa Luonnonvarakeskus Luken Tilastopalvelut -yksikkö.

Kannattavuuskirjanpito on täysin ilmaista kannattavuuskirjanpilotiloille. Yrittäjä saa monipuolisia laskelmia ja raportteja tilansa talouden seurantaan, vertailua ja kehittämistä varten. Tilinpäätösraportti sisältää tulos- ja tase-laskelmat, tuotto- ja kustannuserittelyt sekä maksuvalmiuslaskelman. Näiden perusteella raporttiin lasketaan yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut.

Vertailutiedot

Vertailuraportti sisältää kahden viimeisimmän tilikauden tilinpäätöslaskelman ja tunnuslukujen lisäksi myös pidempiä aikasarjoja tärkeimmistä tunnusluvuista. Vertailua varten omien tietojen rinnalla esitetään saman tuotantosuunnan samankokoisten kirjanpilotilojen keskiarvotietoja sekä näistä tiloista muodostettujen hyvän ja heikon kannattavuusryhmän tuloksia.

Tulokset Taloustohtorissa

Yrittäjä näkee oman yrityksensä

PIXABAY

taloustulokset myös kirjautumalla Taloustohtori-verkkopalveluun (www.luke.fi/taloustohtori). Raportteihin voi valita vertailua varten myös muiden tilaryhmien keskiarvotulokset ja oman tilaryhmän hyvät/heikot -ryhmien tulokset.

Taloustohtorin kasvihuonekaasutulospalvelusta löytyvät kirjanpilotilojen tilakohtaiset kasvihuonekaasu- sekä hiilitasetulokset. ProAgria Keski-Pohjanmaan kirjanpilotilat saavat lohkokohtaiset pellonlaatuoluokkatulokset PeltoOptimi-palvelusta. Satelliittikarttoihin perustuvat luokitustulokset on laskettu huomattavasti suuremmalle yritysjoukolle, joten sijainnista riippuen uudetkin kirjanpilotilat saattavat saada tulokset heti. Kirjanpilotilat saavat myös ravinnetasetulokset.

Lähtötiedot verokirjanpidosta

Kannattavuuskirjanpilotuloksiin tarvittavat tulo- ja menotiedot saadaan tilan verokirjanpidosta. Lisäksi tarvitaan viljelyalat, tuotantomäärät, tuote- ja panosvarastot sekä kotieläimet, käyttöomaisuustiedot ja työtuntimäärät. ProAgria Keski-Pohjanmaan kirjanpitoasiantuntija kerää tiedot ja tallentaa ne Luken tietokantaan. Lukessa tuloksista tuotetaan yritykselle erilaiset talousraportit.

Tukipolitiikan takana kannattavuuskirjanpito

Kannattavuuskirjanpilotuloksia hyödynnetään Suomen maatalouspolitiikan suunnittelussa ja vaikutusseurannassa. Aineistolla on tärkeä merkitys neuvoteltaessa

EU:n kanssa tukipolitiikasta sekä Suomen oikeudesta maksaa kansallisia tukia. EU luottaa aineistoon, koska tuntee aineiston. Se toimitetaan lakisääteisesti EU:n FADN-tietojärjestelmään, joka on EU:n laajuinen maatalouden kirjanpilotietokanta, jota EU käyttää yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelussa ja vaikutusten seurannassa.

Kirjanpilotietoja ei koskaan käytetä tilojen valvontaan tai tarkastuksiin. Tiedot ovat luottamuksellisia ja tulokset julkaistaan vain keskiarvotasolla.

Arto Latukka

Tutkimuspäällikkö, maatalouden kannattavuuskirjanpito
Luonnonvarakeskus (Luke)

Lisätietoja:

Ota yhteyttä!

Seija Roimela

Kannattavuuskirjanpitoasiantuntija
p. 040 8479 740
seija.roimela@proagria.fi

ProAika

ProAika on helppokäyttöinen sovellys työajanseurantatiedon keräämiseen. Valmiiden maatiloille suunniteltujen työtehtävien lisäksi sovellukseen voi lisätä omia seurattavia työtehtäviä. Puhelimella käytettävä so-

vellus tuottaa kattavia raportteja ajankäytöstä työvaiheittain ja työn tekijöittäin. ProAika on osa Minun Maatilani -ohjelmistojä. ProAika-työajanseurannasta hyötyvät kaikenkoiset yritykset. Sen kokoama tieto parantaa myös kannattavuuskirjanpilotilojen talouslaskelmien luotettavuutta, kun työajankäytön tietojenkeruu automatisoituu mobiilisovel-

luspohjaiseksi. Raportit saa tallentettua Excel- ja PDF-muodossa esimerkiksi palkanlaskennan perustaksi.

ProAika-sovelluksen voi ostaa Minun Maatilani -ohjelmasta www.minunmaatilani.fi -sivuilta tai tilata Minun Maatilani -ohjelmistotuesta puh. 09 8566 5959, tuki@mtech.fi (ark. 8.15-16.00).

ProAgria

Hyöty suurempi kuin vaiva

Himankalaiset **Merja ja Jussi Himanka** ovat olleet kannattavuuskirjanpidossa vuodesta 2008. Merja kokoaa kannattavuuskirjanpitoon tarvittavat tiedot tilan veromuitiinpanoista, viljely- ja tuotantotiedoista sekä tukitiedoista. Lisäksi tarvitaan varastojen, koneiden, kaluston sekä rakennusten arvot. Työtunneista pidetään kirjaa ProAika-työajankäyttösovelluksessa, josta sekä tilanväen että palkallisen väen työtunnit löytyvät kätevästi.

Miksi liitytte kannattavuuskirjanpitoon?

Silloinen maitotila-asiantuntijamme **Taina Kulla** kysyi ja suositteli. Ajattelin, että mikäpä ei. Ei tiedä mistä jää paitsi, jos ei kokeile.

Miksi olette edelleen mukana?

Haluamme tietää miten on mennyt edellisiin vuosiin verrattuna. Vertailutieto on mielenkiintoista ja kannustaa kehittämään omaa hommaa.

Mitä hyötyä saatte ja miten hyödynnätte tuloksia?

Olen käyttänyt tietoja hyväksi mm. opiskeluissa ja toiminnan kehittämisessä. Tuloksia voisi analysoida enemmänkin. Vertailut kiinnostavat. Nythän kannattavuuskirjanpito tilat saavat myös lohkokohtaiset hiilitasetiedot.

Onko tietojen kirjaaminen työlästä tai ikävää?

Ei ole. Kun kerran olen ajatellut miten kirjanpidossa kirjaan kuitit ja tarkentavat selitteet, ne löytyvät helposti. Jos vähänkin kuitteja kirjatessa erittelee niitä oikeille tileille, se riittää. Vuodenvaihteessa kirjaan Exceliin varastot, rehut, polttoöljyn, työkoneiden tunnit, autojen kilometrit sekä työtunnit. Työtunnitkin löytyvät meillä nykyään kätevästi ProAjasta, niin omat kuin työntekijöiden. Samalla tulee seurattua vuositasolla kilometrien lisäksi ihmisten ja koneiden tunteja.

Miten hyödynnätte Luken tarjoamia maksuttomia kannattavuuskirjanpitoilohjelmien lisäpalveluja?

Me vertaillaan. Taloustohtorista löytyy hiilitasetulokset. Lohkokohtaiset pellonlaatuokkatulokset on PelloOptimissa. Raportteihin voi valita tilaryhmien keskiarvoja ja oman tilaryhmän hyvät/heikot -ryhmien tuloksia.

Mitä vinkkejä annat kannattavuuskirjanpidosta kiinnostuneille?

Tiedot on helppo kerätä, kun vähän miettii rutiinia etukäteen ja ottaa ylös tarvittavia tietoja. **Roimelan Seija** myös laittaa valmiit pohjat, joihin voi tietoja kerätä sekä hyvät ohjeet. Seijalta voi kysellä lisätietoja. Ei siis kannata pelätä, tää on ihan helppoa. Ja Taloustohtorista löytyy vaikka mitä.

Suosittelko liittymään?

Totta kai, tämä on hyvä homma. Lähtekää ihmeessä mukaan. Hyödyt on suuremmat kuin vaiva.

Ritva-Liisa Nisula

RONJA HIMANKA

Monta hyvää syytä liittyä kannattavuuskirjanpitoon

Suomessa ensimmäisenä maailmassa 1912 aloitettuun kannattavuuskirjanpitoon liittymiseen on monta hyvää syytä. Toiminnassa mukana olevana yrittäjänä saat tilallesi laaditut tuotto- ja kustannuserittelyt sekä tuloslaskelmat ja taseet. Lisää analyysi- ja vertailupalveluita on tarjolla Taloustohtori-verkkopalvelussa, josta voi hakea satoja tulosraportteja, joissa oma tilasi on yhdessä sarakkeessa ja vertailua varten viereisissä sarakkeissa haluamiesi tilaryhmien keskiarvotulokset.

Toiminnanjohtaja
Eero Hakala
Puh. 0400 162 445
eero.hakala@proagria.fi

**Keski-Pohjanmaan
Kalatalouskeskus**

Kommervenkistä on kalavesien käyttö ja hoito

Aikoja joitakin sitten tulin paperille saakka pohtineeksi, että me ihmiset olemme alustisesta elostamme tyytymättömiä johonkin olomme tilaan ja pyrimme alinomaan muuttamaan lähempää ja väljempää elonpiiriämme. Semmoisista kuin pytinkien ja väyläin pykäämisistä, kuivatusojain kaivamisista, metsän eli nevan raivaamisesta vainioiksi taikka poltettaviksi pelleteiksi, maan ja uumenien kuorrinnasta tarvevärkien aihioiksi sekä veden voiman kahlinnasta.

Toimissa tämmöisissä ihmismielen tarkoitus on ollut olla lajilleen eduksi. Mutta puuhia semmoisia toimeen pantaessa on yhtä use-

amman kerran unohtunut tuumata, taikka on ymmärryksen puutteessa tai peräti tahallaan jätetty vähemmälle huomiolle vaikutukset noiden vehtupaikkain ympäristöihin, eritoten vesiin. Touhakan tuommoisen seurauksena ovat muuttuneet myös näiden elonkenttään ympäristöt sekä niiden monensortiset vuorovaikutussuhteet. Sitä myötä ovat taantuneet, jopa hävinneet, monen ihmiseläjänkin mieltä kiihottavat vesieliöt, esimerkiksi koko joukko virtain kaloja ja nilviäisiä.

Itutuksen ihanuus

Kun puuhat tuommoiset, muiden väkevempien luonnon ilmiöiden ohella, ovat johtaneet tilan-

teeseen, että monin paikoin vesissä esiintyy vähän tai sieltä puuttuvat ihmiseläjän halajamat eväkkäät, taikka muut mönkijät, on ihmispolo puutosta semmoista istutuksilla koettanut korjata. Tavoitteena lie ollut palauttaa mielestään kehnommaksi muuttuneen veden väen koostumusta vastamaan omia mielihalujaan. Enemmän isoin tuntein ja vähemmin tuumauksin. Toki puuhissa noissa olen itsekin tanakasti häärinyt -jopa moiseen kannustaen.

Kuin vettä kaivoon kantaisi

Nyttemmin korvain väliin on, sitkeän itsepäisesti, sukeutunut ajatus semmoinen, että voisiko ihminen yhtenä luontokappalee-

na muiden joukossa sovittaa toimintansa tapaa enempi semmoiseksi, mikä elonpiirin pirtaan milloinkin parhaiten passautuu. Amoisemmin asia kuvailtiin sananlaskulla jokseenkin sen kaltaisella, ettei kannettu vesi kaivossa pysy. Tällä hieman polveilevalla ajatuksenjuoksulla tarkoitan sitä, ettei joku vakava veden vamma taikka vinoutuma kalaelossa tahdo korjaantua istutuksin laastaroimalla, vaan edellyttää vaiva semmoinen parantuakseen topakampaa lääkitystä. Nimenomaan ympäristöissä, joissa kalakansa elelee. Mutta myös, taikka aivan erityisesti, niiden kuivempien partaiden alueilla, joista vedet allikoihin ja liruihin, jopa väljempiin vesiin, kertyvät.

EERO HAKALA

Kalaelon korjuuta

Tapauksissa tämmöisissä katsoisin rohdoksi tepsivämmäksi kohdistaa pyyntitoimia ylenmäärin runsaina vesissä vilisteleviin kala-eläjiin. Semmoista on harjoitettu muun muassa maakuntamme maineikkaimmalla järvioltaalla, Lestijärvellä. Omissa arvailuissani olen pohdiskellut sitä, mikä aikanaan hävitti siian lähes yhettömiin järven kalaelosta, mittavista istutuksista huolimatta. Mahtoiko se olla särkikalakannan kasvu, joka vähäisen pyynnin sekä lajille otollisempien olojen avittamana valtasi siialta olotilan? Enimmäkseen ammatillinen, koko kalaeloon eli noihin edellä mainittuihin, vähemmän arvostettuhinkin lajeihin, kohdistunut pyynti on aikaa myöden korjannut järven kalakannan ilmeiseen tasapainoon sekä ihmismieltä kiinnostavaksi. Veden laatukin korjaantui ja siiallekin on tilaa.

Valuma-alueen viestejä

Nyttemmin tämä erinomaisiksikin luokiteltu vesiympäristö, jossa ihmisen kalastuksin paimentelema kalakarja elelee, on jälleen hiljalleen nuhjautumassa olotilaltaan nolommaksi. Tilanne tämmöinen on johtanut joukon huoleentuneita tuumaamaan, että mikäköhän on ollut se asian kulku, jotta tuohon suuntaan surulliseen ollaan menossa. Kun kalasto ja kalastus on ollut kutakuinkin kohillaan, niin mietteet ovat suuntautuneet alueille, eriasteisesti kuiville semmoille, mistä järvi vetensä kerää. Vesistö ja sen kunto, kun tapaa kuvata ympäröivän alueensa tilaa. Terve vesistö tuppaa ajan myötä korjaamaan tilapäiset vaivansa, jos sen ulkopuolelta tulevat murheen aiheet saadaan kuosiin. Samaa virttä veisataan enempi virtaavilla vesilläkin. Sinnikkyyttä ja onnistumisia toivon asiaa puuhaaville, aidosti.

Viisautta viljeltäväksi

Näin lopuksi tuumaan, ettei läheläkään aina eli useimminkaan kova puuha ja ankara usko tuo parannusta vesiympäristöjenkään tilaan, ellei samalla ole piisalle ymmärrystä touhun vaikutuksista niin kohteisiin kuin niihin liittyviin vuorovaikutussuhteisiin. Semmoista ymmärrystä on tavan kansalaista enemmän, luulisin, asiantuntijoilla, jollaisiksi monesti oppia saaneita ja asioihin perehtyneitä kutsutaan. Ihmisiltä semmoisilta voi tivata niitä sinisiä ajatuksia, joita muuan kirjailija on erään salojen ajattelijan mietteiksi pukeutunut. Vaikkapa lissensseiltä ja muilta tutkijoilta, neuvostaja puhumattakaan.

Valistus- virttä kala- taloudesta

Uusimmassa Ahvenpostissa muistutetaan, että osakuntien on yhteisaluelain mukaisesti ilmoitettava aluehallintovirastoon ja maanmittauslaitokselle tiedot hoitokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tai toimitsijan ja hänen varamiehensä nimestä ja heidän osoitteistaan. Aluehallintovirastoon tiedot voi ilmoittaa sähköpostilla kirjaamo.lansi@avi.fi tai postitse Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon Maanmittauslaitokselle ilmoitus tehdään sähköisen lomakkeen kautta. Huomaattehan myös, että vesialueen omistajan on lain mukaan ilmoitettava yhteystietonsa ja niissä tapahtuneet muutokset myös kalatalousalueelle omistajakorvausten maksamista varten.

Muutoksen tuulet

Omassa kalatalouskeskuksessamme tapahtuu kuluvan vuoden aikana iso muutos, kun Hakalan Eero 30 vuoden työrupeaman jälkeen siirtyy ansaituille eläkepäiville. Siinä on isot saappaat täytettäväksi ja töitä on tehtävä sen suhteen, että saamme jatkossakin nauttia laadukkaista kalatalouden neuvontapalveluista.

Vapaamatkustajaksi

Suomen Kalastuslehdessä luki, että kalastonhoitomaksuja oli kertynyt viime vuonna 9,3 miljoonaa, eli yli miljoona vähemmän kuin vuonna 2020. Tänä vuonna pudotus jatkuu, kun minultakin poistuu lakisääteinen velvollisuus maksun maksamiseen. Toki on mahdollisuus maksaa maksu, vaikkei laki velvoitaisikaan. En tiedä, onko maksuvapautta perusteltu sillä, että tämän ikäiset eivät enää ole vaaraksi kalakannoille vai sillä, että olemme jo niin horiskoja, että meitä ei enää saisi kalaan päästää. Sen tiedän, että molemmat perustelut ovat väärä. Huolestuttavaa on se, että vain hieman yli puolet maksuvelvollisista maksaa maksun.

Kuhakuulumisia

Viime lehdessä mainitsin, että odottelen talviverkkopyynnin alkua. Nyt sitä on saatu kokea alun toista kuukautta. Kun uudenvuoden aattona ensimmäisen kerran olin verkkoja kokemassa, tuli vetä ja räntää vaakatasossa. Vettäkin oli joissakin paikoin niin, että saapasvarret häidin tuskin riittivät. Päälläni ollut kalvallinen hirvenmetsästysasu päästi veden läpi joka kohdasta, joten olin kuin uitettu koira. Paikalle tullut naapuriverkkojen kokija kysyikin, että aiotko tulla toisenkin kerran. On sitä tullut käytyä. Tilasin heti Kivikankaalta kunnan kalastusasun.

Kalaa on tullut silla lailla sopivasti, että kun kysyin äsken emännältä, että onkohan meillä tänä vuonna ollut kalatonta päivää, niin vastaus oli, että kyllä sitä on joka päivä syöty. Olin aistiviniin vastauksessa, että pitäisi ilmeisesti pitää välillä kalatonkin päivä, mutta kun se kala vain on niin vietävän hyvää.

Kun yhtenä päivänä tulimme kaverin kanssa järveltä mökille kahville ja eväitä syömään, hän antoi minulle leivän ja käski maistamaan

ja arvuuttelemaan, mitä on leivän välissä. Kalaksi epäilin, niin hyvää se oli. Kaveri kertoi huomanneensa, että kuha hajoaa herkästi paistaessa. Niinpä hän oli paistanut fileet toiselta puolen ja kääntänyt kalat, jonka jälkeen hän oli pieninyt kalojen päälle pari sipulia ja lisännyt valkosipulijauhetta, sitruunapippuria ja suolaa. Sen jälkeen kalat ja mausteseos oli pyöritetty sekaisin ja paistettu kypsäksi. Panusta hän kaatoi seoksen pariin lasiseen vuokaan ja pisti yöksi jääkaappiin. Aamulla siitä pystyi leikkaamaan sopivia palasia leivän väliin. En ole itse ehtinyt kokeilla, mutta sen verran hyvältä se maistui, että koekakun teen.

Tuolla jäällä ollessa olen huomannut, että tuulivoimaloille riittää reippaasti käyttövoimaa. Sen verran on tuulta ollut. Hyvä niin.

Turvallisia kalareissuja!

Mauno Korhonen
puheenjohtaja

Kevät keikkuen tulevi

Välillä on tullut lunta vaakasuoraan ja välillä vesisade vaihtaa lumet jääksi. Mutta päivä pitenee ja valoisa aika lisääntyy. Kyllä se kevät sieltä keikkuen tulevi.

Viime vuonna korona jo hieman heltti otettaan. Rajoitusten jälkeen on yhdistystoiminta pikkuhiljaa käynnistynyt. Voimme jälleen kohdata toisemme. Se näkyy myös tapahtumien ja osallistujien määrässä. Pienistä puroista kasvaa joki. Niin maa- ja kotitalousnaisissakin, kun järjestömme toiminta koostuu kaikkien yhdistysten kaikenlaisesta toiminnasta. Vähäiselläkin toiminnalla on merkitystä, joten muistathan lähettää yhdistyksesi toimintakertomuksen 3.4.2023 mennessä, olipa yhdistykses-

säsi ollut vain yksi kokous tai useampi tilaisuus vuoden aikana. Kätevimmin lähetät toimintakertomuksen sähköisellä lomakkeella, joka löytyy Maa- ja kotitalousnaisten nettisivulta, sieltä löytyvät myös tulostettavat pohjat.

Maa- ja kotitalousnaiset ja Koti- ja maaseutu-lehti järjestävät keväisen risteilyn Pohjoismaiden suurimmille puutarhamessuille Tukholmaan 30.3. - 1.4.2023. Ilmoittaudu mukaan 14.2.2023 mennessä. Tarkempia tietoja ja ilmoittautumislomakkeen löydät Maa- ja kotitalousnaisten nettisivulta.

Kevättä odotellen

Anu Karhukorpi

Maa- ja kotitalousnaisilla jo pitkä taival takanaan

Maa- ja kotitalousnaisten järjestö syntyi aikanaan yhdistämään maaseudun naisia ja tehostamaan kotitalouksien neuvontaa. Nyt MKN:n keskeiset teemat, lähiruuan arvostus, luonnon monimuotoisuuden edistäminen, kestävä yrittäjäyys, varautuminen ja yhteisöllisyys palvelevat ja kiinnostavat suomalaisia asuinpaikasta riippumatta. Tänä vuonna Maa- ja kotitalousnaisten Keskus täyttää pyöreät 90 vuotta. Onnea!

Keski-Pohjanmaalla maa- ja kotitalousnaisten juuret ulottuvat yli sadan vuoden taakse. Viime vuosikymmenen alussa maamiesseuratoiminta oli jo aktiivista ja niihin alettiin perustaa omia naisjaostoja. Alueeltamme löytyy myös yli satavuotiaita naisosastoja. Järjestömme arvot toimivat edelleen ja meidän yhteinen tehtävämme on pitää tämä hieno järjestö voimissaan. Ottakaahan tekin yhdistyksenne teemaksi tänä vuonna hankkia lisää uusia aktiivisia jäseniä. Näin varmistamme jatkuvuuden myös tulevaisuuden sukupolville! Pidetään yhdessä maa- ja kotitalousnaiset vireänä järjestönä.

Maa- ja kotitalousnaiset 90 vuotta tiennäyttäjänä -somekam-

panja esittelee entisajan kotitalousvinkkejä. Löytyykö sinulta vanha, mutta edelleen hyödyllinen

niksi tai vinkki, jonka haluaisit jättää? Jos näin on, laitaahan postia Niinalle mielellään valokuvan ke-

ra: niina.vihela@maajakotitalousnaiset.fi.

Kirsi Varila

Seuraa Facebook-sivujamme:
KESKI-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISET

HUOM!

Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät luentoja ja opastusta eri aiheisiin myös verkossa. Ota yhteyttä Kirsiin, Anuun tai Niinaan!

Maistuva, monipuolinen, kestävä elinvoimainen 2023

Kurssitarjotin 2023

Uusi virkeä minä -kurssi

Kurssi sisältää 4 tapaamiskertaa. Kurssilla käydään läpi kaikki hyvinvoinnin osa-alueet (ravinto, liikunta, uni) ja se sopii vertaisryhmäksi elintapaohjaukseen. Ohjaajina Niina Vihelä ja Anu Ainasoja.

Terveellistä ja ilmastoystävällistä ruokaa -kurssi

Kurssilla valmistetaan monipuolisesti ruokia alkuruuasta pääruokaan, herkuja unohtamatta, ilmastoystävällisesti ja terveellisyys huomioiden. Kurssin voi toteuttaa miehille omanaan tai kaikille avoimena. Ohjaajana Niina Vihelä.

Peruna on pop -ruokakurssi

Valmistamme yhdessä uusia ruokia perunasta: kylmiä, kuumia, suolaisia ja makeita herkuja. Ohjaajana Niina Vihelä.

Hävikistä herkuksi -ruokakurssi

Kurssilla opitaan, miten kotitalouksien ruokahävikkiä voi vähentää. Valmistetaan herkuja yleisimmin hävikkiin päätyvistä elintarvikkeista. Ohjaajana Niina Vihelä.

Maistuvat salaattit -kurssi

Kurssilta uusia vinkkejä salaattivaihtoehtoihin. Valmistamme yhdessä muutaman klassikkosalaatin sekä tutustumme tämän hetken salaattitrendeihin. Hyviä vinkkejä esim. kevään ja kesän juhliin.

Voitte myös esittää toiveita kurssien aiheista!

Lisätiedot ja varaukset: Niina Vihelä,
niina.vihela@maajakotalousnaiset.fi, p. 043 8254 281

Kysy puutarhasta -palsta

Viisi vinkkiä taimikasvatukseen

Pitkän taimikasvatuksen vaativia kasveja voi vähitellen alkaa esikasvattaa. Tosin hätäisimmät ovat jo kylväneet chilin, paprikan ja monet yrtit. Nopeammin kehittyvien kasvien kanssa ei kannata vielä kiirehtiä.

1. Kierrätä elintarvikepakkaukset, kuten viili- ja maitopurkit taimipoteiksi. Rei'itä pakkausten pohjat, jotta ylimääräinen kasveluvesi ei jää kiusaamaan hentoja juuria. Maatuva taimipotti syntyy nopeasti esimerkiksi sanomalehden suikaleesta tai vessapaperin hylsystä.
2. Liian ravinteinen multa voi estää pikkutaimien kehittymisen. Valitse kylvösten kasvualustaksi vähäravinteista kasvualustaa, esimerkiksi taimi- ja kylvömultaa. Taimien varovainen lannoitus aloitetaan vasta kun ne ovat vähän kasvaneet.
3. Siementen vaatima kylvösyvyys vaihtelee. Osa siemenistä itää pimeässä, mutta osa vaatii valoa itääkseen. Tarkista lajikohtaiset kylvöohjeet siemenpussista.
4. Nimeä kylvökset ja pikkutaimet huolella, sillä kevään aikana ehdit monta kertaa unohtaa mitä missäkin potissa oli.
5. Lisävalaistus voi olla tarpeen. Valitse esimerkiksi ledvalo tai tarkoitukseen suunniteltu kasvilamppu. 11 tunnin valotus vuorokaudessa riittää, sillä kasvitkin tarvitsevat lepoa. Jos sinulla ei ole käytössä lisävaloa, siirrä kylvötyöt suosiolla maaliskuulle.

Anu vastaa puutarha-aiheisiin kysymyksiin myös lehden seuraavassa numerossa. Jätä kysymyksesi sähköpostiin anu.ainasoja@maajakotalousnaiset.fi.

POHJANMAAN MAKUAARTEET

RUOKAMATKAILUN MAHDOLLISUUDET
KESKI-POHJANMAALLA

1.10.2022-30.9.2023

WWW.KPEDU.FI/MAKUAARTEET

Tule mukaan hankkeeseen!

Kehitetään ja aktivoidaan ruokamatkailua Keski-Pohjanmaan maaseutumatkailupalveluiden monipuolistamiseksi. Verkostoidutaan, kartoitetaan toimijat ja osaamistarpeet, järjestetään koulutusta sekä testataan uusia tuotteita ja ideoita.

Varaa kevään pihasuunnitelmat ja -neuvontakäynnit

anu.ainasoja@maajakotalousnaiset.fi,
p.043 825 4284/Anu

Mummuus on Raija Virrasta parasta

Himankalaisen maa- ja kotitalousnaisen Raija Virran mielestä elämän paras asia olla mummu kolmelle lapsenlapselle, joiden kanssa puuhattessa huolet unohtuvat. Lapset ovat tärkeä osa Raijan elämää muutenkin, sillä hän on töissä lastenhoitajana Soiten lastensairaalassa. Raija jäi muutama vuosi sitten leskeksi. Onneksi ystävät ovat lähellä ja heidän kanssaan vietetty aika on ollut tärkeää. Nykyisin mukana on myös miesystävä, jonka kanssa on paljon yhteistä tekemistä. Yhdessä on hyvä jakaa arjen iloja ja suruja. Alkuvuosi on mennyt muuttotouhuissa, kun Raija vaihtaa tyttären perheen kanssa asuntoa. Raija muuttaa rivitaloon ja tyttären perhe isompaan omakotitaloon. Elämän jatkumo tuntuu hyvältä, talosta kuuluvat taas isomman perheen äänet.

Vuoden 2022 maa- ja kotitalousnainen

Raija valittiin vuoden 2022 keskipohjalaiseksi maa- ja kotitalousnaiseksi. Kysyin Raijalta mikä oli hänen ensimmäinen ajatuksensa, kun hän kuuli valinnasta. Vastaus tuli välittömästi: – Voi kauhia, nyt tämä tummu humpsatti isoihin saappaisiin. Aikaisemmin vastaan kunnian saaneista hän mainitsi mm. Vuolletin Marja-Leenan, Jukkolan Eijan ja Varilan Seijan. Kyllä Raija sopii oikein hyvin valittujen joukkoon. Hän on ollut koko ikänsä maa- ja kotitalousnainen ja luottamustoimissakin useita kymmeniä vuosia.

Raijan mummu ja äiti ovat olleet aina maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa mukana. Varsinkin Raijan äiti oli aktiivinen toimija ja pikku-Raija oli aina äitinsä mukana. – Erityisen mukavia olivat ompeluseurat, joita siihen aikaan pidettiin joka viikko eri talossa. Lapset otettiin mukaan mm. arvan myyntiin ja he saivat aina jotain hyväksää, muistelee Raija. Raija on ollut Hillilän maa- ja kotitalousnaisten johtokunnassa varapuheenjohtajana 27 vuotta.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten johtokuntaan Raija on valittu vuonna 1997 ja hän on siitä lähtien ollut johtokunnan varsinaisena tai varajäsenenä.

Hillilän naiset 90 vuotta

Tänä vuonna valtakunnallinen maa- ja kotitalousnaisten keskusjärjestö täyttää 90 vuotta. Juhlavuosi on myös Hillilän maa- ja kotitalousnaisilla, 90 vuotta tulee heidän tähteen. 90-vuotiskahvit juotiin jo tammikuussa vanhojen valokuvien parissa. Kokouspöytäkirjoja ja valokuvia katseltiin 1950-luvulta lähtien. Kursseja ja retkiä järjestettiin silloinkin. Ompelukurssit saattoivat kestää useamman päivän. Perinteitä on Hillilässä kunnioitettu, sillä ompeluseurat ovat olleet alusta asti lähes jokaviikkoista toimintaa.

Hillilän naiset tapaavat Arvolan talolla päiväkahittelun merkeissä viikoittain talvikautena. Kesällä järjestetään pyöräilyreissuja ja muuta ulkoaktiiviteettia. Usein on myös jonkun jäsenen mökillä saunottu. Arvolan talolla pidetään pop-ravintolaa esimerkiksi ystävänpäivän tai laskiaismerkeissä. Syksyllä oli hirvikeittotapahtuma. Tapahtumat vetävät noin 50-80 osallistujaa. – Pyrimme järjestämään kylällä vaihtelevasti eri kohderyhmälle sopivaa tekemistä. Seuraavana haaveissa on Syö-dään yhdessä -tapahtuma, kertoo Raija. Maakunnallisista maa- ja kotitalousnaisten yhteisistä reissuista ovat Raijalle erityisesti mieleen jääneet Ruskaretki pohjoiseen ja Makumatka Jyväskylään.

Vinkki käsityöihmisille

Valtakunnallinen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus kerää 90-vuotishuolensa kunniaksi perinnevinkkejä, jotka toimivat nykypäivänäkkin. Tässä Raijan vinkki: Vanhoista lakanoista saa kivoja mattoja. Leikkaa lakanat matonkuiteiksi ja sitten vain tekemään sillä tekniikalla joka sopivimmalta tuntuu. Kierrätys on Raijalle tärkeää.

NIINA VIHELÄ

Maaseudun nainen Raija Virta on syntynyt ja ikänsä asunut Hillilän kylällä Himangalla. Kylässä on ollut turvallista asua ja kasvattaa lapsia. Raija on tuntenut myös lastensa ystävien vanhemmat, joten yhteisöllisyys on ollut Hillilässä aina läsnä.

Taitavana askartelijana hän miettii aina mitä mistäkin saisi tehtyä, ennen kuin heittää sen kokonaan pois. Vuoden 2022 maa- ja kotitalousnaisena Raija toivottaa kaikki tervetulleiksi mukaan toimintaan.

– Porukassa tekeminen on parasta, summaa Raija.

Kirsi Varila

